

NORGGA ALIMUSRIEKTI

D U O P M U

celkojuvvon golggotmánu 11. b. 2021 Alimusrievtti stuorragámmiris dáid bealis

justitiarius Toril Marie Øie
duopmár Jens Edvin A. Skoghøy
duopmár Aage Thor Falkanger
duopmár Ragnhild Noer
duopmár Henrik Bull
duopmár Knut H. Kallerud
duopmár Per Erik Bergsjø
duopmár Ingvald Falch
duopmár Cecilie Østensen Berglund
duopmár Erik Thyness
duopmár Kine Steinsvik

**HR-2021-1975-S, (ášši nr. 20-143891SIV-HRET), (ášši nr. 20-143892SIV-HRET) ja
(ášši nr. 20-143893SIV-HRET)**

Frostating lágamánnerievtti ođatárvošteami guoddaleapmi geassemánu 8. b. 2020

I.

Statnett SF

(advokáhta Pål-Martin Abell
advokáhta Johan Fredrik Remmen)

vuostá

Lulli-Fovsen siidda

(advokáhta Andreas Brønner –
geahččaleamis)
advokáhta Eirik Brønner – geahččaleamis)

Davvi-Fovsen siidda

(advokáhta Knut Helge Hurum)

Fosen Vind DA

(advokáhta Pål-Martin Abell
advokáhta Johan Fredrik Remmen)

II.

Fosen Vind DA

(advokáhta Pål-Martin Abell
advokáhta Johan Fredrik Remmen)

vuostá

Lulli-Fovsen siidda

(advokáhta Andreas Brønner –
geahččaleamis
advokáhta Eirik Brønner – geahččaleamis)

Davvi-Fovsen siidda

(advokáhta Knut Helge Hurum)

III.

Lulli-Fovsen siida

(advokáhta Andreas Brønner –
geahččaleamis
advokáhta Eirik Brønner – geahččaleamis)

vuostá

Fosen Vind DA

(advokáhta Pål-Martin Abell
advokáhta Johan Fredrik Remmen)Stáhta Oljo- ja energijadepartemeantta bokte
(oasehasveahkki)(Ráđđehusadvokáhta
advokáhta Anders Blakstvedt bokte)

J I E N A S T E A P M I

(1) Duopmár **Bergsjø:****Ášši gažaldat ja duogáš**

- (2) Ášši gusto konsešuvnna ja ekspropriašuvnna hárrái mearrádusa fámolašvuhtii bieggafápmohuksemii Fovsen-njárggas. Guovddáš gažaldahkan lea ahte galgá go árvvošteami biehttalit diktít ovddidit dan geažil go huksen lea russolasat gáhttema mii boazodoalus lea ON konvenšuvnna siviila ja politihkalaš vuoigatvuodaid hárrái (SP) 27. artihkkala mielde.
- (3) Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) dagai geassemánu 7. b. 2010 mearrádusa konsešuvnna hárrái njealje bieggafápmorusttegi Fovsen-njárggas Trøndelága fylkkas, earret eará Roan bieggafápmorusttet ja Storheia bieggafápmorusttet, maidda dát ášši gusto. Direktoráhtta attii velá konsešuvnna bidjat guokte fápmojodasrusttega, main nubbi 420 kV fápmojodas Namsos–Roan–Storheia gaskkas. Dán fápmojodđasa konsešuvdna addojuvvui Statnett SF:i – dás rájes Statnett. Dasto miedihuvvui eatnamiid ja vuoigatvuodaid bággolotnut.
- (4) Roan ja Storheia bieggafápmorusttegiid huksenkonsešuvdna addojuvvui álggos Sarepta Energi AS:i ja Statkraft Agder Energi Vind DA:i. Bieggafápmodoaibma Fovsenis lágíduvvui maŋŋil eará láhkai, ja dán guovtti bieggafápmorusttega rusttetkonsešuvdna diedihuvvui 2016:s Fosen Vind DA:i – dás rájes Fosen Vind. Roan bieggafápmorusttet ja dasa gullelaš oamit, vuoigatvuodát ja geatnegasvuodát leat dál sirdojuvvon eará fitnodahkii, Roan Vind DA:i. Datte lea šiehtaduvvon ahte Fosen Vind galgá diggeáššis fuolahit Roan Vind DA beroštusaid. Ášši mearrideapmi váikkuha riektefámolaččat Roan Vind DA:i riidolága § 19-15 vuosttas laddasa nuppi čuoggá mielde.
- (5) Roan bieggafápmorusttet biddjojuvvui doibmii 2019:s ja lei dalle Norgga stuorámus olles 71 turbiinnaidisguin. Plánaguovlu lea 24,5 njealjehaskilomehtera, ja luodda dohko ja siskkáldas luottat gártet oktiibuot sullii 70 kilomehtera. Erenoamážit rusttega nuortabeale oassi – Haraheia – čuohcá guovllu boazodollui.
- (6) Go Storheia bieggafápmorusttet lei gárvvis 2020:s, lei dát rusttet Norgga stuorámus. Rusttegis leat 80 turbiinna ja das lea váile 38 njealjehaskilomehtera plánaguovlu. Luodda dohko ja siskkáldas luottat gártet sullii 62 kilomehtera. Dán oktiibuot guhtta bieggapárkka Fovsenis leat gullan ahte lea Eurohpá stuorámus bieggafápmoprošakta nannámis.
- (7) Storheia ja Roan bieggafápmorusttegat leat Fovsen orohaga guovllu alde. Guokte siidda doaimmahit boazodoalu orohaga goappáge bealde – Lulli-Fovsen siida ja Davvi-Fovsen siida. Siiddat namuhuvvojit dávjá Lulli-joavkun ja Davvi-joavkun, maiddá ášši diggemearrideamis. Válljen datte doalahit siidanamaide. Siida – «sijte» lullisámegillii – lea boazodoallolága § 51 mielde joavku mas leat boazoeaiggádat geat doaimmahit boazodoalu ovtta dihto eatnamiin. Goappásge dáid Fovsen siiddain leat golbma siidaoasi. Boazodoallolága § 10 mielde lea siidaoassi bearaš dahje ovttaskas olmmoš mii doaimmaha boazodoalu. Orohaga ollislaš boazolahku lea doaibmanjuolggadusaid mielde biddjojuvvon eanemustá 2 100 bohccui, juogaduvvon dássálaga dán guovtti siidda gaskka.

- (8) Fovsen orohagas leat oktiibuot sullii 4 200 njealjehaskilomehtera eatnamat, juogaduvvon Davvi-Fovsen siidii 2 200 njealjehaskilomehteriin ja Lulli-Fovsen siidii 2 000 njealjehaskilomehteriin. Roan bieggafápmorusttet lea Davvi-Fovsen siidda guohtuneatnamiid alde, ja Storheia bieggafápmorusttet lea fas dan guovllus gos Lulli-Fovsen siiddas leat guohtumat.
- (9) Moanat searvvit ja ovttaskasolbmot guoddaledje 2010 mearrádusaid bieggafápmorusttegiid konsešuvnna ja bággolotnunlobi hárrái. Davvi-Fovsen siida lei váidiid gaskkas Roan bieggafápmorusttega mearrádussii, ja Lulli-Fovsen siida váiddii fas Storheia rusttega mearrádusa. Oljo- ja energijadepartemeantta borgemánu 26. b. 2013 mearrádusas doalahuvvo konsešuvnna ja bággolotnuma mearrádusat, muhto muhtin nuppástumiiguin ja eavttuiguin. Earret eará sihkkkojuvvo Roan bieggafápmorusttega plánaguovllus muhtin eanaoasit Haraheia lahka. Lulli-Fovsen siida váiddii velá Namsos–Roan–Storheia fápmojodđasa konsešunmearrádusa, almmá váidaga juovssukeahtá.
- (10) Oljo- ja energijadepartemeanta vuodđudii konsešunmearrádusa dasa ahte *Roan* bieggafápmorusttega plánaguovlu lea viehka alla árvu boazodollui. Huksema čuozahe árvvoštallojuvvui sakka vahágin sihke rusttetbarggu- ja doaibmamuttus. Muhto seammás biddjojuvvui vuodđun ahte guovllu sáhtá joatkit geavaheamen boazodilis huksema maŋŋilge, vaikke dát gáibidivččii eanet návccaid boazodoalliid bealis lassi bargonoađi dihtii. *Storheia* bieggafápmorusttega bealis vuodđudii departemeanta dasa ahte huksen livččii vahágin boazodollui, muhto ii nu gal ahte guovlu ii šat anihahte dálveguohtumin. Departemeantta mielas lei nu ahte bieggafápmoprošeavttat eai hehte lullijoavkku joatkit doaimmain.
- (11) Bieggafápmorusttegat huksejuvvo ja biddjojuvvo doibmii ovdagihtii álgima mearrádusa mielde.
Oljo- ja energijadepartemeantta mearrádus konsešuvnna ja bággolotnuma hárrái máinnašuvvo dán joatkka ságaškuššamis eanaš «konsešunmearrádussan».

Duopmostuoluid áššejohtu

- (12) Fosen Vind ozahii borgemánu 25. b. 2014 árvvošteami mearridit buhtadusa earret eará Roan ja Storheia bieggafápmorusttegiid huksema ja doaimma geažil. Davvi-Fovsen siida ja Lulli-Fovsen siida ledje áššáskuhttiid gaskkas. Statnett attii árvvoštanozaheami mii gustui Namsos–Roan–Storheia fápmojodđasii.
- (13) Lulli-Fovsen siida ovdandoalai ahte árvvošteami galggai biehttalit ovddidit Storheia bieggafápmorusttega dáfus, prinsipála go konsešunmearrádus lei russolasat SP 27. artihkkala unnitloguid kulturdoaibmama vuoigatvuodaid hárrái. 420 kV fápmojodđasa čuozahe seaguhuvvo dán oktavuodas. Ášši dát oassi meannuduvvui sierra Inntrøndelag diggegottis oktan árvvošteamiin ovttá eanaeaiggáda ektui gudii fápmojodas guoskkai. Diggegoddi gávnnahe borgemánu 15. b. 2017 ahte Storheias bieggafápmorusttega huksen oktan gullevaš infrastruktuvrrain ii gáržžit sápmelaččaid vejolašvuodaid ain joatkit boazodoaluin ahte SP 27. artihkal lea rihkkajuovvon. Árvvošteapmi danne ovddiduvvui.
- (14) Siida ozahii ođatárvvošteami vai oččošii ođatvuodustusiskat mearrideami ahte árvvošteapmi ovddiduvvošii. Frostating lágamánneriekti hilggui ozaheami, ja joatkka guoddaleapmi

Alimusriektái sildojuvvui. Vuoduštus lei ahte mearrideapmi mii ovddida árvvošteami, ii sáhte vuosttalduvvot vásedin ovdal go árvvosteapmi lea celkojuvvon.

- (15) Inntrøndelag diggegoddii celkkii geassemánu 28. b. 2018 árvvošteamis oaivila buhtadusmerremii dan oktavuodas go Fovsenis lei eatnamiid ja vuoigatvuodaid bággolotnun bieggafápmorusttegiidda ja fápmojodđasiidda. Lulli-Fovsen siidii miedihuvvui buhtadus guohtunmassima, goavvejagiid biebma, lasse barggu ja ávdnasiid goluid ovddas váile 8,9 miljon ruvnnu. Davvi-Fovsen siidii mearriduvvui buhtadus oktiibuot sullii 10,7 miljoynna ruvdnu. Submái gullá buhtadus velá Kvenndalsfjellet ja Harbaksfjellet bieggafápmopárkkaid oktavuodas.
- (16) Statnett ja Fosen Vind ozaheigga ođatárvošteami ja gustoheigga ahte buhtadus lei menddo haddái. Lulli-Fovsen siidage ozahii ođatárvošteami ja vuolggaheigga čuoččuhusa ahte árvvošteami biehttalivččii ovddidit. Siida ovdandoalai ahte Storheia huksen lea russolasat SP 27. artihkkala, Eurohpalaš olmmošvuoigatvuodakonvenšuvnna, 1. protokolla 1. artihkkala (EMK P1-1) ja Internasjonál konvensjon om avskaffelse av alle former for rasediskriminering (nállevealahankonvenšuvnna) 5. artihkkala d bustáva v romalaš logu.
- (17) Subsidiára gustohii Lulli-Fovsen siida ahte lea laktášan áššemeannudanmeattáhus Oljo- ja energiijadepartemeantta mearrádussii go dat leat vuodđuduvvon boasttu bearálaš ovdehusaide ja lea váilevaččat čielggaduvvon. Loahpas lavttii siida subsidiára ovdandoallamiid buhtadusmerremii. Davvi-Fovsen siida gustohii ahte ođatárvošstandiggi fertii iešheanaláččat vuodustusiskat konsešun- ja bággolotnunmearrádusa fámlašvuoda ja vuolggaheigga čuoččuhusa ahte ođatárvošteapmi biehttaluvvošii ovddiduvvot Roan bieggafápmorusttega ovdii. Davvi-Fovsen siidage lavttii ovdandoallamiid ášši iešgudet buhtadusgažaldagaide.
- (18) Frostating lágamánneriekti loahpahii ođatárvošteami geassemánu 8. b. 2020. Lágamánneriekti gávnnaheigga ahte árvvošteami galgá ovddidit, sihke Storheia ja Roan bieggafápmorusttegiid bealis.
- (19) Lágamánneriekti bijai vuodđun ahte Storheia ja Haraheia guovllut – mat nappo leat Roan bieggafápmorusttega nuortta oassi – geavadis leat masson bohccuid giđasdálveguohtumin. Dat oaivvildii ahte massima ii sáhte ollásit buhttet molssaevttolaš guohtumiid atnigoahtimiin, ahte boazolohku dán geažil áiggi mielde fertešii sakka geahpeduvvot jus eai álggahuvvo váidudeaddji doaimmat, ja ahte huksen danne áitá boazoealáhusa birgenlági Fovsenis. Go dát ii datte adnojuvvo SP 27. artihkkala rihkkumin, lei go lágamánnerievtti oainnu mielde sáhtii bohccuid biebmagoahhtit dálvit – dan buhtadusa vuodul maid lágamánneriekti mearridii. Lágamánneriekti árvvoštala gal ahte lei go dákkár doaibma nu amas árbevirolaš boazodilis ahte dat iešladdes rihkošii vuoigatvuoda doaimmahit sámi kultuvrra, muhto vástidii dán biehttalemiin dihto eahpádusain.
- (20) Ođatárvošteamis gávnnaheigga lágamánneriekti dasto ahte mearrádusat eai rihko EMK P1-1 eaige nállevealahankonvenšuvnna 5. artihkkala d bustáva v romalaš logu. Dálvebiebmama dárbbu geažil biddjojuvvui bieggafápmorusttegiid čuožahusaid buhtadus oba badjelabbui go diggegottis – birrasii 44,6 miljoynna ruvnnu goappáge siidii. Dat golbma divraseamos golu gusket rusttegiid ja biergasiid geardeoastimiidda, jahkásaš kapitaliserejuvvon biebmangoluide ja jahkásaš kapitaliserejuvvon goluide čohkkemii ja luoitimii. Rusttegiid investerema geardebuhtadus lea ođatárvošteamis vuodustuvvon dainna ahte lágamánnerievtti oainnu mielde earret eará ferte cegget mánga gárddi oktiibuot gitta 4 500 mehtera rádjai

áideguhkkodagain. Fosen Vind ja Statnett dollojuvvo solidáralaččat ovddasvástideaddjin buhtadussupmiide. Dán guovtti siidii miedihuvvojit áššegolut.

- (21) Statnett lea ođatárvošteami guoddalan Alimusriektái (ášši 20-143891). Guoddaleapmi guoská riektegeavaheapmái ja lea ráddjejuvvon gažaldahkii ahte sáhtta go fitnodat dollojuvvot solidáralaččat ovddasvástideaddjin dan buhtadussii mas lea dahkamuš bieggafápmorusttegiiguin. Áššeráhkkaneamis Alimusriektái leat bealit soahpan ahte Statnett ii sáhte dollojuvvot solidáralaš ovddasvástideaddjin oktan Fosen Vindiin bieggafápmorusttegiid buhtadusa ovddas, ja dán čuoggás leat ovddiduvvon guorraseaddji čuoččuhusat.
- (22) Fosen Vind lea guoddalan lágamánnerievtti buhtadusmeroštallama (ášši 20-143892). Guoddaleapmi lea čilgejuvvon guoskat riektegeavaheapmái ja áššemeannudeapmái. Lea gustohan ahte lágamánneriekti ii leat laktán buhtadusa siiddaid ekonomalaš massimii, iige seatnangeatnegasvuohta leat vuhtii váldojuvvon. Áššemeannudanguoddaleapmi lea laktásuvvon lágamánnerievtti vuodustussii.
- (23) Lulli-Fovsen siidage lea ođatárvošteami guoddalan Alimusriektái (ášši 20-143893). Guoddaleapmi guoská riektegeavaheapmái ja oaivvilduvvo SP 27. artihkkala ja nállevealahankonvenšuvnna 5. artihkkala d bustáva v romalaš logu dulkomii ja geavaheapmái. Lea gustohan ahte árvošteami galgá biehttalit ovddidit.
- (24) Davvi-Fovsen siida ii leat guoddalan ođatárvošteami, muhto lea Alimusriektái ovddidan čuoččuhusa ahte árvošteapmi biehttaluvvo ovddiduvvot.
- (25) Joatka ovdanbuktimis meannudan iešguđet áššiid fáttáid mielde, almmá sirrekeahhtá čielgasit dan golbma guoddalanáššiid gaska.
- (26) Alimusrievtti guoddalanlávdegoddi dagai skábmamánu 23. b. 2020 dán mearrádusa:
- «Fovsen orohaga, Lulljoavkku ja Statnett SF guoddaleami ovddiduvvojit Alimusrievtti meannudeapmái.
- Fosen Vind DA guoddaleami sáhtta diktít ovddidit ekonomalaš massima ja seatnangeatnegasvuođa gažaldaga riektegeavaheami dáfus. Guoddaleami muđui ii sáhte diktít ovddidit.»
- (27) Stáhta Oljo- ja energijadepartemeantta bokte lea Alimusriektái riidolága § 15-7 vuosttas lađđasa a bustáva olis loaidan Fosen Vind oasehasveahkin dan gažaldagas ahte galgá go árvošteapmi ovddiduvvot. Ášši dan oasis mii guoská Fosen Vind guoddaleapmái, lea stáhta loaidan riidolága § 30-13 olis ahte lea go stáhtas vuoigatvuohta loaidat áššiin mat gustojit Vuodđoláhkii dahje riikkaidgaskasaš geatnegasvuođaide. Čujuhanmearrádusa meari ja Alimusrievtti gealbba siskkobealde lea ášši muđui eanaš seamma sajádagas go daid árabut instánsain.
- (28) Ášši lea Alimusrievttis meannuduvvon gáiddusčoahkkimis, vrd. boddosaš láhka miessemánu 26. b. 2020 nr. 47 seatnamiid birra proseassanjuolggadusain covid-19 leavvama geažil jna. § 3.

Oasehasaid oaidnu áššái

- (29) *Lulli-Fovsen siida* lea oanehaččat gustohan:
- (30) Storheia huksen rihkku boazosápmelaččaid vuoigatvuodaid SP 27. artihkkala ja nállevealahankonvenšuvnna 5. artihkkala d bustáva v romalaš logu mielde. Oljo- ja energijadepartementta konsešunmearrádus lea danne fámoheapme, ja árvvošteami ferte biehttalit ovddidit.
- (31) Árvvoštallamis ahte leat go konvenšunvuoigatvuodát rihkkojuvvon, galgá dan konkrehta bearálaš dilálašvuodaid vuodul duopmoáigemuttus árvvoštallat. Gažaldat lea ahte leat go mearrádusat russolasat hálddašanárvvošteami ávnaslaš cakkiiguin, ja oahpuin ahte duopmostuolut sáhttet dušše vuodustus iskat hálddašemi einnostusaid hárálašvuoda, mii dalle ii geavahuvvo.
- (32) Lágamánneriekti lea árvvoštallan riehta dan mo bieggafápmohuksen Storheias čuohtá Lulli-Fovsen siidda boazodollui. Alimusrievttis lea heajut vuoddu iežas árvvoštallamiidda iige berrešii spiehkastit odatárvvošteami duodaštusárvvoštallamis.
- (33) SP 27. artihkal gáhtte oktagasaid vuoigatvuoda doaimmahit kultuvrraset, ja danne lea gažaldat vuolggasajis ahte leat go ovttaskas boazodoalli vuoigatvuodát rihkkojuvvon. Boazodilis lea datte kollektiivva hápmi, ja siidage sáhtta danne gustohit vuoigatvuodaid konvenšuvnna bokte. Siida ikinassii sáhtta loaidat oasehassan bággolotnunárvvošteamis ja doarjalit rihkkuma miellahtuid bealis.
- (34) SP 27. artihkkala mielde ii leat rihkkun dušše dalle go sisabahkken mielddisbuktá gielddit áibbas kulturdoaibmama, muhto dallege go dat lea hirbmat mávssolaš. Go kulturdoaibman ovdagihtii juo lea rašis dilis, de leat oktagasa vuoigatvuodát rihkkojuvvon dalle juo go sisabahkkemis lea «certain limited impact». 27. artihkal lea rihkkojuvvon jus ealáhusain ii sáhte joatkit ekonomalaš fitnegiin. Lea doarvái go kulturdoaibman áitojuvvo, iige mearrádus divtte árvvoštanmuni iige gorálašvuodaárvvoštallama. Ráđđádallan unnitloguin lea mávssolaš bealli, muhto ii sáhte iešalddes hehttet rihkkuma jus ležžet sakka vahágahtti váikkuhusat. Eamiálbmogiid čatnaseapmi duovdagiidda ferte árvvoštallamii laktit.
- (35) Storheia bieggafápmorusttega huksen mearkkaša SP 27. artihkkala rihkkun. Sisabahkkema geažil massá Lulli-Fovsen siida dehálaš duovdagiid giđasdálveguohtumii. Storheia massin beallida áiggi mielde ealu ja dahká veadjemeahttumin doaimmahit olus badjebáhčagiin. Ferte váldit vuhtii dan erenoamáš rašis lullisámi kultuvrra. Dálvebiebmama goluid buhtten ii hehte rihkkuma. Vuodđolága § 108:s lea seamma sisdoallu go SP 27. artihkkalis ja oazžu iešheanalisis mearkkašumi jus vuodđuduvvo dasa ahte siiddat eai sáhte doarjalit artihkkala rihkkuma.
- (36) Konsešunmearrádusge rihkku boazodoalliid vuoigatvuodaid nállevealahankonvenšuvnna 5. artihkkala d bustáva v romalaš logu mielde. Duovdagiid manaheapmi áitá sámi kultuvrra bisuheami ja joatkašuvvama. Dákkár manaheami ii sáhte buhttet buhtadussupmiin seamma láhkai go earáid vuoigatvuodaid duohtademiin. Jus boazosápmelaččaid guohtunvuoigatvuodta datte meannuduvvo seamma vuogi mielde go earáid opmodatvuoigatvuodát, de ii leat duohta ságas seammameannudeapmi, muhto vealaheapmi.

- (37) Dan vuorus go galgá buhtadusa merret, guorrasa Lulli-Fovsen siida dán gažaldagas Davvi-Fovsen siidda ovdandoallamiidda. Lulli-Fovsen siida lea ovttamielalaš Statnett:in ahte fitnodat ii leat solidáralaš ovddasvástideaddji vejolaš buhtadussii bieggafápmorusttegiid čuozaheide.
- (38) Lulli-Fovsen siida lea vuolgahan dákkár čuočuhusa:
- «I. Lulli-Fovsen siidda guoddaleapmi
- Prinsipála:*
Árvvošteapmi biehttaluvvo ovddiduvvot.
- Subsiidára:*
Ođatárvvosteapmi fámohttojuvvo dan rádjai go lea guoddaluvvon.
- Goappašiidá:*
Lulli-Fovsen siidii miedihuvvojit ášši golut.
- II. Fosen Vind DA guoddaleapmi
1. Guoddaleapmi sildojuvvo.
 2. Lulli-Fovsen siidii miedihuvvojit ášši golut.
- III. Statnett SF guoddaleapmi
1. Ođatárvvosteapmi fámohttojuvvo Statnett ovddasvástádusa dáfus bieggafápmorusttegiidda.
 2. Lulli-Fovsen siidii miedihuvvojit ášši golut.»
- (39) *Davvi-Fovsen siida* lea oanehaččat gustohan:
- (40) Roan bieggafápmorusttega huksen rihkku siidamiellahtuid vuoigatvuođaid SP 27. artihkkala ja nállealahankonvenšuvnna 5. artihkkala d bustáva v romalaš logu mielde. Oljo- ja energijadepartemeantta váiddamearráduš konsešuvnna hárrái lea danne fámoheapme, ja árvvosteami ferte biehttalit ovddidit.
- (41) Konvenšunrihkkuma gažaldat lea ávnaslaš gažaldat. Duopmostuolut galget árvvoštallat visot daid duođastusaid mat leat olámuttus duopmoáigemuttus, eaige dárbbas árvvoštallat hálldašami einnostusaid hárálašvuođa. Dasa lassin ii leat dán áššis sáhka árvvoštallat eará riektefáktá, muhto duođastusfáktá. Dalle eai gusto vuođustusiskamii makkárge ráddjehusat.
- (42) Alimusriekti galgá bidjat lágamánnerievtti duođastusárvvostallama vuodđun maiddáii árvvoštalladettiin mo Roan bieggafápmorusttet čuohcá boazoealáhussii. Davvi-Fovsen siida guorrasa Lulli-Fovsen siidda ovdandoallamiidda dasa ahte Alimusriekti ii berrešii spiehkastit ođatárvvosteami duođastusárvvostallamis.
- (43) Davvi-Fovsen siida lea ovttá oaivilis Lulli-Fovsen siidda SP 27. artihkkala oppalaš áddejumis. Konkrehta árvvoštallama dáfus ahte lea go 27. artihkal rihkkojuvvon, ferte vuolgit das ahte Davvi-Fovsen siida lea dat boazodoallojoavku Norggas mii lea garrasepmosit noaduhuvvon bieggafápmorusttegiiguin ja gulli infrastruktuurain. Haraheia huksen erenoamážit vahágahtta

boazodoalu garrasit go guovddáš dálveguohtuma ii šat sáhte atnit. Dálvebiebmama buhtadusgolut eai hehte gudnehuhttima. Nállealahankonvenšuvnna 5. artihkkala d bustáva v romalaš logu vuoigatvuođatge leat rihkkojuvvon. Davvi-Fovsen siida guorrasa dán čuoggás Lulli-Fovsen siidda ovdandoallamiidda.

(44) Subsidiára ferte Fosen Vind guoddaleapmi mii laktása lágamánnerievtti buhtadusmerremii, sildojuvvot. Lágamánnerievtti riektegeavaheapmi ii leat boastut, ii duođastusárvoštallan iige árvoštandoaibman sáhte iskojuvvot. Merremis lea lágamánneriekti riehta vuodđudan dasa ahte sámi beroštusat leat sierra gáhttema vuollásaččat, ávnnastuvvon riektegeavadis. SP 27. artihkal ii leat geavahuvvon ođatárvošteami buhtadusa vuodđun. Bággolotnunbuhtadusláhka ii geavahuvvo, ja lága mearrádusat eai ankke suohpáhustte iešalddes buhtadusa mii lea eanet go vuoitomassin. Lágamánnerievtti buhtadusmerren lea juohke dilálašvuodas epmolaš beroštusaid massima prinsihpaid olis. Vuodđoláhka ja álbmotrievttálaš mearrádusat sámi boazodoalu gáhttema hárrái leat guoskevaččat dulkonfáktoran ja caggin, muhto sáhttet buhtadussii bidjat iešheanalis vuodu. Lágamánneriekti lea rivttes vugiin árvoštallan doaimma seatnama vejolašvuodaid.

(45) Statnett:as lea riehta ahte fitnodat ii leat solidáralaš ovddasvástideaddji bieggafápmorusttegiid čuožahusaid vejolaš buhtadusa ovddas.

(46) Davvi-Fovsen siida lea vuolggahan dákkár čuoččuhusa:

«Áššis 20-143892SIV-HRET (Lulli Fovsen siidda guoddaleapmi)

1. Prinsipála: Árvvošteapmi biehttaluvvo ovddiduvvot.
2. Subsidiára: Ođatárvošteapmi fámohuhttojuvvo riektegeavaheami dáfus gažaldagas ahte galgá go árvvošteapmi ovddiduvvot.
3. Davvi-Fovsen siidii miedihuvvojit ášši golut.

II Ášši 20-143893SIV-HRET (Fosen Vind AS guoddaleapmi)

1. Guoddaleapmi sildojuvvo.
2. Davvi-Fovsen siidii miedihuvvojit ášši golut.

I Ášši 20-143891SIV-HRET (Statnett SF guoddaleapmi):

1. Ođatárvošteapmi fámohuhttojuvvo Statnett ovddasvástádusa dáfus bieggafápmorusttegiidda.
2. Davvi-Fovsen siidii miedihuvvojit ášši golut.»

(47) *Fosen Vind DA* lea oanehaččat gustohan:

(48) Lágamánneriekti lea riehta vuodđudan dasa ahte konsešunmearrádus lea fámolaš, ja árvvošteapmi galgá danne ovddiduvvot. Dát mearkkaša ahte Lulli-Fovsen siidda guoddaleapmi galgá sildojuvvot. Ođatárvošteapmi galgá datte fámohuhttojuvvot go buhtadusmerren lea vuodđuduvvon boasttu riektegeavaheapmái.

- (49) Árvvošteami ovddideami gažaldat ii galgga iskojuvvot Davvi-Fovsen siidda ovddas. Siida ii leat guoddalan árvvošteami ovddideami, ja dán boazodoallojovkui ii leat vuolggasajis «riidu» dán gažaldagas, vrd. árvvoštanproseassalága § 48:in. Ii leat sáhka proseassaovdehusa birra maid duopmostuolut iežaset álgagiin vuodustusisket, muhto ávnaslaš gažaldagas mii dušše iskojuvvo jus dat lea riidovuloš. Ášši lea friija ráđastallama vuolláš. Datte miedihuvvo ahte gažaldagas soaitá leat eará sajádat go Davvi-Fovsen siida dál lea vuolggahan čuoččuhusa ahte árvvošteapmi biehttaluvvo ovddiduvvot.
- (50) Fámolašvuodagažaldaga árvvoštallan ferte vuolggahuvvot dan duohtavuodas mii lei mearridanáigemuttus. Gažaldat lea ahte leat go hálldašeami einnostusat hárálaččat boazodoalu ovdáneami ektui Fovsenis. Lassi duođaštusat sáhttet árvvoštallamii laktojuvvot dušše jus dat čuvgejit konsešunmearrádusa hárálašvuoda mearridanáigemuttus.
- (51) Lágamánneriekti lea duođaštusaid árvvoštallan boastut. Lea miehtan ahte bieggafápmorusttegat muosehuhttet goappašiid siidda bohccuid, muhto lágamánneriekti lea ođatárvoštallan vahágahtti čuožahusaid. Giđasdálveguohtumat eai leat nu gohčoduvvon «unnimusfáktor» orohaga boazodollui – geasseguohtuma olámuddu dat bidjá rájá dasa man olu bohccot boazodoalliin sáhttet leat.
- (52) SP 27. artihkkala mielde lea rihkkuma lassá viehka badjin, vrd. «denied» dadjanvugiin. ON olmmošvuoigatvuodálávdegotti «threaten» dadjanvuogi geavaheapmi ii mearkkaš ahte lea doarvái ahte unnitlogu kultuvra lea áitojuvvon – duohtadeapmi ferte leat dan mađe stuoris ahte sáhtta buohtastahit dan dievas biehttalemiin. Mearridanproseassas ferte konsultašuvnnaid ja fátmasteami nannosit deattuhit. Stáhtain ii leat oba árvvoštanmunnige, muhto galggašii vihkkeallat eará servodatlaš deasttaid ektui.
- (53) Bieggafápmorusttegiid huksen ii rihko boazodoalliid vuoigatvuodaid SP 27. artihkkala mielde. Čuožahusat eai leat nu duođalaččat ahte sápmelaččaide biehttaluvvo vuoigatvuohta doaimmahit kultuvrraset Fovsenis. Oljo- ja energiijadepartemeantta árvvoštallamat ja einnostusat leat vuđolaččat ja juohke láhkai hárálaččat. Ferte deattuhit ahte dađis lea konsulterejuvvon boazoealáhusain, seammás go eará servodatlaš beroštusaid ektui beariha vihkkeallan ahte ii leat leamaš rihkkun. «Ruoná molsuma» mearkkašupmi seaguhuvvo dása nannosit. Lige leat nállealahankonvenšuvnna 5. artihkal d bustávva v romalaš lohku rihkkojuvvon. Dán čuoggás čujuhuvvo stáhta ovdandoallamiidda.
- (54) Ođatárvošteami buhtadusmerren vuodđuda boasttu riektegeavaheapmái. Lágamánneriekti lea vuosttažettiin boastut diktán čatnat buhtadusmerrema boazodoalli ekonomalaš massimii. SP 27. artihkal ii bija vuodu spiehkastit daid dábálaš bággolotnunrievttálaš buhtadusmerrema prinsihpain. Nuppádassii ii leat atnán deastta seatnangeatnegasvuhtii. Fosen Vind lea ovtamielalaš ahte Statnett ii leat ovddasvástideaddji bieggafápmorusttegiid čuožahusaide.
- (55) Fosen Vind DA lea vuolggahan dákkár čuoččuhusa:

«Áššis 20-143893 (fámolašvuodaášši):

- 1) Guoddaleapmi sildojuvvo.
- 2) Fosen Vindii miedihuvvojit áššegolut Alimusrievtti ovdii.

Áššis 20-143892 (buhtadusášši):

1) Ođatárvošteapmi fámohttojuvvo.»

- (56) Fosen Vind oasehasveahkki – *stáhta Oljo- ja energijadepartemeantta bokte* – lea guorrasan Fosen Vind ovdandoallamiidda ja muđui oanehaččat gustohan:
- (57) SP 27. artihkal gáhtte dušše fysalaš olbmuid, iige oktagasaid joavkkuid. Davvi-Fovsen siiddas ja Lulli-Fovsen siiddas eai leat danne sierra konvenšunvuoigatvuođat. Siiddat eaige sáhte sin miellahtuid bealis váidit ON olmmošvuoigatvuođalávdegoddái oktagasváiddaortnega mielde. Proseassaláhkaásahus ii divtte dákkár dilálašvuođain siiddaid čuoččaldagas ovddastit miellahtuideaset. Čuoččuhusa ahte árvošteami galgá biehttalit ovddidit, iige sáhte dán vuođul vuođustusiskat.
- (58) Siiddaide ii sáhte veajihit dan ahte vuoigatvuođat leat rihkkujuvvon nállevealahankonvenšuvnna 5. artihkkala d bustáva v romalaš logu mielde. **Dat lea goitge** eahpečielggas ahte leat go siiddaid vuoigatvuođat gáhttejuvvon konvenšuvnna mielde. Konvenšuvdna ii aŋkke bija eará ávnnašlaš gáibádusaid bággolotnunvuoigatvuhtii go seammameannudeami eavttu. Eiseválddiin lea konvenšuvnna mielde lohpi muhtin joavkku miehtemielat sierrameannudit, muhto eai leat dasa geatnegasat.
- (59) Stáhta Oljo- ja energijadepartemeantta bokte ii leat vuolggahan čuoččuhusa.
- (60) *Statnett SF* lea gustohan:
- (61) Lágamánnerievtti konklusuvdna ahte Statnett lea solidáralaš ovddasvástideaddji olles buhtadussupmái, lea boasttu riektegeavaheami vuođul. Statnett lea ožžon dušše konsešuvnna ja bággolotnunlobi bidjat 420 kV fápmojodđasa iige sáhte dollojuvot ovddasvástideaddjin bieggafápmorusttegiid čuožahusaide.
- (62) Statnett SF lea vuolggahan dákkár čuoččuhusa:
- «Ođatárvošteapmi fámohttojuvvo Statnett ovddasvástádusa dáfus bieggafápmorusttegiidda.»

Mu oaidnu áššái***Ášši váldogažaldat ja joatkka ovdanbuktin***

- (63) Ášši váldogažaldat lea nugo namuhuvvon ahte ferte go árvošteapmi biehttaluvvot ovddiduvvot Roan ja Storheia bieggafápmorusttega dáfus dan geažil go Oljo- ja energijadepartemeantta konsešunmearrádus lea fámoheapme. Dat guokte siidda Fovsen orohagas leat ovdandoallan guokte vuođu fámoheavvuhtii – SP 27. artihkkala ja nállevealahankonvenšuvnna 5. artihkkala d bustáva v romalaš logu rihkkuma. Čilgen vuos oainnustan Alimusrievtti vuođustusiskangealbbu fámolášvuođagažaldagas. Dasto čiekŋudan duodaštusárvoštallamii ja dan duodaštusbohtosii mii ferte digaštallamii biddjojuvot vuođđun. Dáinna duogážiin válddán beali ahte leat go boazodoalliid vuoigatvuođaid SP dahje nállevealahankonvenšuvnna mielde rihkkujuvvon.

Alimusrievtti vuodustusiskangealbu fámolašvuodagažaldagas

Vuodustusiskama rámmat árvvoštanproseassalága § 38 mielde

- (64) Árvvoštanproseassalága § 38 mielde sáhtta ođatárvvošteapmi guoddaluvvot dušše riektegeavaheami boasttuvuoda dahje dan áššemeannudeami geažil mii mearrideapmái lea vuodđun. Riektegeavadis lea nanuduvvon ahte dát gealboráddjehus dušše guoská árvvusatnima gažaldagaide. Mearridettiin ahte leat go devdojuvvon ávnnaslaš eavttut árvvošteami ovddideapmái, lea Alimusrievttis dievas gealbu, vrd. Rt-2006-1547 46. osiin joatkka čujuhusaiguin.
- (65) Lulli-Fovsen siidda fámolašvuodaášši guoddaleapmi lea oaivvilduvvon lágamánnerievtti riektegeavaheapmái. Guoddalanvuosttehas Fosen Vind vásttosta datte lágamánnerievtti duodaštusárvvoštallama. Guoddalanvuosttehasa čuoččuhusvuodu čuoggát mat leat oaivvilduvvon duodaštusárvvoštallamii, eai sáhte suohpáhustot vaikke guoddaleapmi leage ráddjjuvvon riektegeavaheapmái, vrd. HR-2017-2165-A 104. osiin joatkka čujuhusaiguin. Nugo deattastuvvon Rt-2014-1240:s lea dát dárbbaslaš čuozahe go sus guhte vuolleinstánsas lea veajihuvvon, ii leat rievttálaš beroštupmi guoddalit, vrd. riidolága § 29-8 vuosttas laddasa vuosttas čuoggáin. Go guoddalanvuosttehas geavaha vuoigatvuoda vuosttaldit duodaštusárvvoštallama, de sáhtta guoddaleaddji oasehas áššáigulleaš čuoggás dan dusttoidit ákkastaladettiin oainnus duodaštusgažaldahkii, vrd. HR-2017-2165-A 104. osiin. Dát prinsihpat gustojit vástideaddji árvvošteamis, vrd. árvvoštanproseassalága § 2:in. Dán mielde ferte Alimusriekti vuodustusiskat fámolašvuodagažaldaga duodaštusárvvoštallama dan duhkodahkii go Fosen Vind ovdandoallamat ja siiddaid vuosttaldeamit seamma čuoggás bidjet dasa vuodu.

Dárkilat Alimusrievtti gealbbus vuodustusiskat fáktá

- (66) Fosen Vind lea ovdandoallan ahte fáktá mearridanáigemuttus ferte fámolašvuodagažaldahkii leat mearrideaddjin. Fitnodat lea dasto gustohan ahte Alimusriekti sáhtta dušše váldit beali das ahte ledje go konsešuvnna mearrideamis hálddašeami einnostusat hárálačat.
- (67) Nugo ovdanbohtá plenumduomus laktojuvvon Rt-2012-1985 *Lengeværende barn I* 81. oasis, lea oppalaš vuolggasadji fámolašvuodaáššečuoččaldahhtima duopmostuolu vuodustusiskamis ahte galgá vuodustusiskat fáktá dan vuodul mii lei mearridanáigemuttus. Mu oainnu mielde ii sáhte dát ráddjehus gustot go gažaldat dás lea ahte galgá go dákkár árvvošteapmi ovddiduvvot.
- (68) Čujuhan vuodas ahte jus muhtin árvvoštanmeanus čuožžila riidu bággolotnuma vuoigatvuodas dahje dasa eavttuide dahje ahte mii lea bággolotnuma fáddá, de galgá diggi árvvoštanproseassalága § 48 mielde árvvoštanmeanu botta mearridit riiddu. Dát gusto earret eará riidui bággolotnunmearrádusa fámolašvuoda hárrái. Jus diggi gávnnahe ahte mearrádus lea fámoheapme, de galgá árvvošteapmi biehttaluvvot ovddiduvvot. Jus diggi baicce gávnnahe mearrádusa leat fámolažžan, de ii galgga dahkat sierra mearrideami dán hárrái. Diggi galgá dalle joatkit áššemeannudemiin ja merret bággolotnunbuhtadusa. Mearrádus baicce ovtta árvvoštanovdehusaiguin hábme dikki buhtadusmerremii bearálaš vuodu.
- (69) Bággolotnunbuhtaduslága § 10 vuosttas čuokkis nanuda ahte árvvošteami mearrideami áigemuddu galgá biddjojuvvot vuodđun mávssu mearrideapmái. Dán regelis spiehkasta

§ 10 nubbi čuokkis daid dilálašvuodain go bággolotnundoaibma lea álggahuvvon dan ovdal. Dalle galgá buhtadus mearriduvvot dainna árvvuin mii lei badjelassas váldima áigemuttus. Dát ášši govve ahte sáhtta leat lagas oktavuohta gaskal bággolotnunmearrádusa fámoláshvuoda ja buhtadusmerrema. Ii leat olus ulmmálaš ahte dát gažaldagat galget mearriduvvot fáktás mángga áigemuttuin. Jus mearridanáigemuttu maŋŋil bohtet eará bearálaš áššedilit mat livčče mearkkašahhtin mearrádusa fámoláshvuhtii, ferte čoavddus danne leat ahte árvvošteapmi biehttaluvvo ovddiduvvot, ja ášši máhcahuvvo fas hálldahuslaš meannudeapmái.

- (70) Dán vuoru ii boađe fáktááigemuttu gažaldat lassin loahpas. Lea ankke lohpi ovddidit ođđa duodaštusaid mat čuvgejit mearridanáigemuttu dilálašvuoda, vrd. Lengeværende barn I-duomu 50. osiin erohusas gaskal ođđa duodaštusfáktáid ja riektefáktáid. Dán áššis ii leat doarjaluvvon ahte leat bohtán ođđa vuoigatvuođdeaddji vuoigaáššit maŋŋil go bággolotnunlohpi addojuvvui, muhto leat ovddiduvvon ođđa duodaštusat čielggademiid jna. hámis. Lea nappo lohpi vuođđudit dákkár duodaštusfáktáide.
- (71) Hálddašanárvvošteami iskkadettiin lea riektegeavadis leamaš vuođđun ahte dan duhkodahkii go hálddašanmearrádus vuođđuda boahteveaš ovdáneami einnostusaide, de lea duopmostuolu vuođustusiskan ráddjejuvvon dasa ahte ledje go einnostusat hárálaččat hálddašanmearrádusa áigemuttus. Vuođdeaddji mearrideapmi dán hárrái lea Rt-1982-241 *Alta* 266. siiddus, masa lea čujuhuvvon Rt-2012-1985 *Lengeværende barn I* 77. oassái. Dát ii datte sáhte guoskat dákkár dilálašvuhtii dalle go lea gažaldat ahte hehte go SP 27. artihkal ovddidit árvvošteami. Duopmostuolut galget dalle mu oainnu mielde árvvoštallat sisabahkkema váikkuhusa iešheanalis fáktáárvvoštallama vuođul eaige sáhte ráddjet iežaset vuođustusiskamiid dasa ahte ledje go hálddašeami einnostusat hárálaččat. Dás čujuhan ahte Alimusriekti HR-2017-2247-A *Reinøya* áššis ii ráddjen iežas árvvoštallat einnostusaid hárálašvuoda.

Galgá go Alimusriekti cealkit oaivilis ahte galgá go árvvošteapmi biehttaluvvot ovddiduvvot Davvi-Fovsen siidda ovddasge?

- (72) Davvi-Fovsen siida ii leat guoddalan ođatárvvošteami. Dán vuođul lea čuožžilan gažaldat ahte sáhtta go Alimusriekti cealkit oaivilis ahte galgá go árvvošteapmi ovddiduvvot dán siidda ovddasge.
- (73) Bijan vuolggasaji árvvoštanproseassalága § 48:s, maid juo lean guoskkahan. Mearrádus čuodjá:
- «Jus árvvoštanmeanus maid duopmár stivre, čuožžila riidu bággolotnuma vuoigatvuhtii ja eavttuide dahje das mii lea bággolotnuma fáddá, mearriduvvo riidu árvvoštanmeanu botta.»
- (74) Davvi-Fovsen siida vuolggahii Alimusrievtti ovddas loahppasáhkavuorus čuoččuhusa ahte árvvošteapmi galgá biehttaluvvot ovddiduvvot ja ovdandoalai ahte bággolotnun- ja konsešunmearrádus lea fámoheapme. Čuoččuhus lea doalahuvvon guoddalanšiehtadaladettiin. Nu de lea «riidu » bággolotnuma vuoigatvuoda hárrái § 48 mielde. Alimusriekti ferte dalle vuolggasajis váldit beali fámoláshvuodagažaldagas Davvi-Fovsen siidda hárráige.
- (75) Fosen Vind lea čujuhan ahte čuoččuhus ahte árvvošteapmi galgá biehttaluvvot ovddiduvvot, vuolggahuvvui maŋŋil go guoddalanáigemearri lei nohkan ja maiddái maŋŋil Alimusrievtti guoddalanlávdegotti čujuhanmearrádusa. Dát eai leat datte mearrideaddji vuosttaldeamit.

Galgá go árvvošteapmi ovddiduvvot, ii leat sierra gáibádus prosessuealla áddejumis, muhto lea ávnnaslaš ovdehus buhtadusmerremii. Davvi-Fovsen siida sáhttá danne čuočuhit árvvošteami biehttaluvvot ovddiduvvot, vaikke siida ii leatge dán guoddalan. Riidolága § 30-7 mielde ii leat gal lohpi viiddidit čuočuhusa ja ovddidit ođđa čuočuhusvuodu maŋŋil go lea miehtan ovddidit guoddaleami. Muhto dát ii leat eisege inta regel – sáhttá viiddidit maŋŋil jus «erenomáš ákkat dan guottihit». Nu go ášši dál lea, de ferte bidjat vuodđun ahte guoddalanlávdegoddi lea dohkkehan dan viiddideami maid Davvi-Fovsen siida dás lea dahkan. Alimusriekti ferte danne árvvoštanproseassalávdegotti § 48 mielde vuodustusiskat lea go vuodđu ovddidit árvvošteami maiddái Davvi-Fovsen siidda dáfus.

Fámolašvuodagažaldaga duodaštusárvvoštallan

Muhtin vuolggasajit

- (76) Árvvoštalladettiin konsešunmearrádusa fámolášvuoda lea guovddáš duodaštusgažaldat ahte maid massá siiddaid giđasdálveguohtumiin Storheia ja Roan bieggafápmorusttegiid guovlluin, ja maid dát mearkkaša boazodollui.
- (77) Giđasdálveguohtun lea ođđajagimánu rájes beassážiidda, namalassii sullii 90 beaivvi. Ovdehus dasa ahte guovllu sáhttá giđasdálveguohtumin atnit, lea ahte dás lea jeagil olámuttus. Dát lea erenomážit orddain oktan badjosis bieggás čearuin, muhto dát rievddada muohttaga mielde dálvvis dálvái. Ollislaš duovdagiin mii gohčoduvvo giđasdálveguohtun lea dušše uhcit oasáš dakkár ahte boazo sáhttá doppe guohtut. Dan guovtti bieggafápmorusttega turbiinnat leat várreviltiid mielde ja nu dakkár guovlluin mat bures heivejit giđasdálveguohtumin.
- (78) Dát lea ášši mas gaskkahis duodaštallamis lea stuorra mearkkašupmi, masa fas máhcan. Alimusrievttis lea heajut vuodđu árvvoštallat huksema čuožahusaid go mii lágamánnerievttis lei ja berrešii danne vuolggasajis leat várrogas lágamánnerievtti duodaštusárvvoštallama vuodustusiskamiin. Eai guoska makkárga ráddjehusat Fosen Vind lohpaí guoddalanvuostehassan vuosttaldit lágamánnerievtti duodaštusárvvoštallama. Muhto guoddalanvuostehassas gii dán vejolašvuoda atná, berrešii mu oaivila mielde leat erenomáš ovddasvástádus addit Alimusriektái hárálaš vuodu árvvoštallat duodaštusaid. Alimusriekti galggašii beassat čohkiidit fuomášumi daid vusttušiidda mat leat ovddiduvvon, ja geahčadit dušše duodaštusaid mat leat ovddiduvvon, ja geahčadit dušše duodaštusaid dan duhkodahkii go vusttušat dasa hásttuhit.

Lágamánnerievtti árvvoštallan mo huksema čuhcet boazodollui

- (79) Lágamánneriekti lea gávnahan ahte boazu gal garvá bieggafápmorusttegiid Storheias ja Roanis. Ođatárvvošteamis čoahkkáigessojuvvo dát ná:

«Lágamánneriekti bidjá dán mielde vuodđun ahte boazu garvá bieggafápmorusttegiid mat leat huksejuvvon Fovsenis, gos Storheia ja Roan (Haraheia) leat čielgasit dat dehálepmosat. Garvin lea lágamánnerievtti áddejumi mielde nu mearkkašahttin ahte guovlluid ferte atnit massojuvvon guohtuneatnamin. Guovllu maid garvá navddášii leat uhcimustá golbma km, muhto dát ii boade dán áššis loahpas lassin. Giđasdálveguohtuma dáfus leat čearut divrasat, ja dát han ihkinassii leat manahuvvon.»

- (80) Lágamánnerievtti oainnu mielde lea dasto «árváladdan» vuodđudit dasa ahte boazu hárvána bieggafápmorusttegiidda ja maŋŋil guohtugoahká guovlluin.
- (81) Dáid konklusuvnnaid vuodul ságaškuššá lágamánneriekti mo dát massojuvvon guohtunguovllut čuhcet boazodollui. Lágamánnerievtti vuolggasadjin lea ahte dát earret eará lea dan duohken ahte lea go gidasdálveguohtun ráddjeaddji fáktor boazolohkui – nu gohčoduvvon unnimusfáktor – nu ahte dan manahit mielddisbuvttášii ahte boazolohku niedjá ja/dahje njuovvandeaddu geahpeduvvo.
- (82) Duođastusaid geahčadeami maŋŋil čoahkkáigeassá lágamánneriekti ahte *Roan* bieggafápmorusttega huksen mielddisbuvttášii «sakka guohtunmassima Davvijovkui, mii áiggi mielde diedus geahpedivččii boazologu jus juo eai álggahuvvo doaimmat nugo dálvebiebman.
- (83) *Storheia* ja Lulli-Fovsen siidda hárrái árvvoštallá lágamánneriekti huksema čuozaheamis boazodillái dán láhkai:

«Vaikke leatge dát vuosttaldeami, lea lágamánneriekti gávnahan bidjat vuodđun ahte Storheia, árvvoštallojuvvon guhkit áigeperspektiivvas, lea gidasdálveguohtun maid boazodoallit geavahit, ja masa leat sorjasatge. Dán árvvoštallamis lea guovllu objektiivva heivvolašvuohta deattuhuvvon; lea sáhka stuorra ja lunddolaš ráddjejuvvon eatnamiin, man geažil daid sajádat allodagas ja rittu lahka heivejit bures gidasdálveguohtumin. Rievddadeaddjibut dálkkádagain, lea ággan navdit ahte dákkár guovlluin šaddet mávssolaččabut boahttevuodas. Dasto lea čielggas ahte guovlu historjjálaččat lea divdna geavahuvvon, jus aiddo ii maŋimus áigge.

Datte lea sierra gažaldat ahte birge go Lullijoavku dálá boazologuin Rissa ja Leksvik gidasdálveguohtumiiguin, nugo dat diehtelasat lea dahkan 2007 rájes. Lágamánneriekti vuodđuda dasa ahte áiggi mielde šattašii váttis doalahit boazologu jus Storheia ii galggaš leat gidasdálveguohtumin. Belohakkii danne go dat eará dálveguohtumat, erenoamážit Leksvik, dihto áigemuttus dárbbasivčče orrut guođokeahtá vai eai guorbba. Lágamánnerievttis eai leat vassis diedut dáid guovlluid dálá gollama birra, muhto boazodoalli Jáma lea čilgen ahte dál vuhtto guovlluin ahte leat guorbamin. Belohakkii maidái go Storheia dálkkádatlaš diliid geažil lea dat áidna sihkkaris dálveguohtunguovlu nu gohčoduvvon goavvejagiin. Sihke Leksvik ja Rissa sáhttet jiekŋut dálvetemperatuvrraid áigge birrasiid 0 gráda Celsius. Storheia lea datte bievllas čearuid mielde ja danne suodjât.»

- (84) Fámolašvuodagažaldaga ságaškuššamis cealká lágamánneriekti earret eará:

«Nugo namuhuvvon lea lágamánneriekti vuodđudan árvvoštallamiiddis dasa ahte sihke Storheia ja Haraheia geavadis leat massojuvvon gidasdálveguohtumin boazodollui. Dasto lea lágamánneriekti árvvoštallan massima ja guohtumiid sturrodaga muđui nu ahte massimiid ii sahte ollásit buhttet anedettiin molssaevttolaš guohtunguovlluid. Buhttejeaddji doaimmaid haga soaitá huksen mearkkašit ahte boazologu ferte hirbmadit geahpedit. Goappašat siiddat leat geažidan gitta beallidit, muhto dákkár meroštus lea lunddolaččat giddehuvvon sihke eahpesihkkarvuodain ja áddehahti pessimismmain.

Nugo namuhuvvon lea boazolohku 1050 juohke siiddas, 350 juohke dan golbma siiddaoasis (bearrašiin). Leif Arne Jáma Lullijoavkkus lea čuvgen ahte su doaimma jahkebadjebáza lei jagis 2018 vuollelaš 300.000 ruvnnu. Dákkár viehka birzzas bohtosiin lea ágga jáhkkit ahte jus boazologu sakka geahpeda, mearkkašivččii ahte doaimma ii oppa sáhtege badjebáhčagiin jođihit, aŋkke nu ahte badjebáza ii šat leat govttolaš barggu ektui.

Golut leat sullii seamma vaikke geahpedage boazologu. Jus geahpedeami geažil okta bearrašiin vuollána, de dát vádduda doaimma dan báhcán guoktásii; njuovvanáiggi ja bohccuid eará čohkkemis dárbbášuvvojit boazodoalliid árvvoštallama mielde uhcimustá golbma doalu. Lágamánnerievttis ii leat vuoddu dán eahpidit.

Sierra árvvoštallan bearriha lágamánnerievtti áddejumi mielde ahte bieggafápmorusttega huksen Storheias ja Haraheias áitá boazodoalu birgejumi Fovsenis.»

- (85) Lágamánneriekti nappo vuodđuda dasa ahte bieggafápmorusttegiid huksen Storheias ja Roanis áittášii boazoealáhusa birgejumi Fovsenis, jus buhtadeaddji doaimmat eai álggahuvvo. Gažaldat lea ahte lea go Alimusrievttis ágga spiehkastit dáid árvvoštallamiin. Geahčadan vuos lágamánnerievtti duodaštusárvvoštallama vuodu, ovdal go árvvoštalan Fosen Vind vuosttaldemiid.

Lágamánnerievtti duodaštusárvvoštallama vuoddu

- (86) Ášši meannuduvvui lágamánnerievttis golmma juridihkalaš duopmáriin vuosttasláhkaalbmá mearrádusa vuodul, vrd. árvvoštanproseassalága § 34 vuosttas laddasiin. Diggi lei álggahuvvon njeljiin árvvoštanmiellahtuiguin, main guoktásis lei boazodoallofágačehppodat. Árvvoštanšiehtadallamat biste 13 diggebeaivvi. Guokte diggebeaivvi golle geahčadeapmái, ja diggegirjjis boahťa ovdan ahte sihke Roan ja Storheia geahčaduvvo bienasta bitnii. Diggi finai velá helikopteriin geahčadeamen guovllu muhtin osiin. Logi áššedovdi vihtana gažaduvvo oktiibuot, ja viehka mánga duktanraportta leat árvvoštallojuvvon. Gávnnahan ahte ášši lea meannuduvvon vuđolaš vugiin, ja ahte lágamánnerievttis lea leamaš nana vuoddu árvvoštallamiiddis.

- (87) Lágamánneriekti bidjá bieggafápmorusttegiid čuozaheamis árvvoštallamistis Norsk institutt for naturforskning «Vindkraft og rensdyr – en kunnskapssyntese» (2017) 1305 raportta vuolggasadjin. Raporta lea mánggalágan iskkademiid čeahkkáigeassu das mo bieggafápmorusttegit ja fápmojodđasat váikkuhit bohccuid. Lágamánneriekti bájuha raportta čeahkkáigeasus bieggaturbiinnaid ja rotoraid birra, main earret eará ovdanboahťa ahte iešguđet iskkademiid gávdnosiid variašuvnnat leat «sihke topografii, guohtundiliid, lagasvuohťa eará infrastruktuivrii ja iešguđet iskkademiid hábmema/čadaheami» geažil. Dán vuodul bidjá lágamánneriekti dán vuolggasaji joatkka ságaškuššami:

«Vaikke konklusuvdna leage viehka čalmmus bieggafápmorusttegiid beavttu dáfus, de lea nu ahte molsašuvvá sirdinárvu daid iešguđet iskkademiin maidda raportta konklusuvdna lea vuodduvvon, ja dilálašvuhtii Fovsenis. Danne ferte dárkilat geahčadit iešguđet iskkademiid geográfalaš ja eará premissaid.»

- (88) Dát lea hárálaš lahkoneapmi, mii iige leat vuosttalduvvon. Lágamánneriekti dasto geahčada joatkka ságaškuššamis guhtta earálágan raportta, maid árvvoštallá ja kommentere. Máhcán Fosen Vind vuosttaldemiide lágamánnerievtti loahppabohtosiid ektui. Dán oktavuodas lea ulbmilin ahte lágamánneriekti lea leamaš dihtomielalaš daid mánggalágan dutkanraporttaid hirras loahppabohtosiidda, daid ságaškuššan ja geavahan daid Storheia ja Roan diliin.

- (89) Lágamánneriekti lea nannosit deattuhan dan ovdanbuktima maid dikki ovdii doalai doseanta Anna Skarin, Ruota eanadoallouniversitehtas Stuhkie/Uppsala. Alimusriehtái eai leat su loahppabohtosat mearkkašuvvon eaige vásttostuvvon Fosen Vind bealis. Lágamánneriekti lea velá dorjestan moanaid eará áššedovdi vihtaniidda ja boazoeaiggádiidda geat dovdet

guovlluid gos leat bieggafápmorusttegat. Sis ii leat oktage ovdanbidjan duodaštusbáddemiid dahje čálalaš čilgehusaid.

- (90) Odatárvošteamis lea dasto čujuhuvvon GPS-mihtidemiide mo lea eallu lihkada Haraheia-guovllus Roan bieggafápmorusttega huksema ovdal, dan botta ja dan manñil. Lágamánnerievtti oainnu mielde dorjot mihtideamit garvima konklušuvnna. In sáhte oaidnit ahte Fosen Vind dal mange muddui lea dusttodan dáid mihtidemiid.
- (91) Lágamánneriekti namuha maiddái mángga sajis guovllu lágášvuoda. Guovllu heivvolašvuohtha gidasdálveguohtumin lea namuhuvvon ja seamma man mearkkašahti lea dat man oidnosis turbiinnat leat bohccuide. Dan maid boazodoallu lea massán, lea vuđolaččat ja konkrehta árvoštallojuvvon. Ádden odatárvošteami nu ahte lágamánneriekti dás mihá muddui vuodđuda iežas áicamiidda geahčadeamis, mat de leat dollojuvvon vuostá earret eará áššedovdiid vihtaniid dieđuid.
- (92) Buohkanassii oainnán nu ahte lágamánnerievttis lea leamaš buorre vuodđu iežas árvoštallamiidda, ja ahte dát leat buot čuoggáin hárálaččat. Dikki iežas áicamat ja vihtaniid dakka čilgehusat leat áddejupmái lasihan dehálaš dieđuid. Alimusrievttis lea nugo namuhuvvon fuonit vuodđu árvoštallat bieggafápmorusttegiid váikkuhusa boazodollui, ja čujuhan dasa maid lean juo cealkán ahte dát beariha vuodustusiskamis doaladeami.

Fosen Vind vuosttaldeamit lágamánnerievtti duodaštusárvoštallamii

- (93) Fosen Vind okta váldovuosttaldemiin lea ahte lágamánneriekti ii leat árvoštallan molssaevttolaš guohtumiid. Dása in sáhte dadjat lean ovtta oaivilis. Lean juo namuhan ahte lágamánneriekti lea cealkán oaivila ahte leat go Storheia ja Roan guohtumat unnimusfáktorat dán guovtti siidii, nu ahte dáid manaheapmi geahpedahtta boazologu ja/dahje geahpeda njuovvandeattu. Dán árvoštallamii gullá vealtameahttumit ahte eará guohtunguovlluide ferte váldit lohku. Lulli-Fovsen siidii lea dasa lassin dat eará gidasdálveguohtumat Leksvikas ja Rissas árvoštallojuvvon visovisožabbot.
- (94) Lágamánneriekti lea ságaškuššamis ahte leat go gidasdálveguohtumat mearrideaddjin boazolohkui, váldán lohku 2008 čuozaščiellggadeami ja dán guovtti siidda doallonjuolgadusaid. Goappašiin orru nu ahte dálveguohtun ii leat dollui birzefáktor. Ášši eará duodaštusaid mielde ii leat lágamánneriekti datte dán mearrideaddjin deattuhan árvoštaladettiin sisabahkkema guhkit áiggi mielde čuozašusaid. Mus ii leat vuodđu dás spiehkastit lágamánnerievtti duodaštusárvoštallamis.
- (95) Fosen Vind lea dasto moaitán dan mo lágamánneriekti lea dulkon ja geavahan muhtin dutkanartihkkaliid. Vuosttaldeamit leat laktásan erenoamážit Facken, Gabrielsberget ja Raggovidda bieggafápmorusttegiid dutkosiidda. Eai soaitte odatárvošteami dáid iskkademiid buot čujuhusat leat seamma deaivilat. Vuosttaldeapmi lágamánnerievtti árvoštallamiidda ii datte leat dán čuoggás sajáiduhtton dan láhkai ahte mus lea vuodđu dadjat daid leat vearrut.
- (96) Fosen Vind oainnu mielde ii leat lágamánnerievttis vuodđu ahte dálvit ferte biebmat 44 proseantta ealus. Dát lea datte ovdehus masa lágamánneriekti lea buhtadusmerremis vuodđudan. Fámolašvuodaságaškuššamis lea lágamánneriekti cealkán ahte ferte «geahpedit mearkkašahttin» dan logu bohccuid maid massá guohtumiid geažil. Dálá máhttovuoddu vuodul, ii leat mus doarvái vuodđu spiehkastit dán árvoštallamis.

- (97) Buohkanassii eai bija Fosen Vind vuosttaldeamit vuoddu boitet lágamánnerievtti duodaštusárvoštallama. Danne bijan dan vuodđun go dál ges ságaškuššat fámolášvuodagažaldaga.

Gažaldat SP 27. artihkkala rihkkuma hárrái

Mearrádusa ovdanbuktin – vuolggasajit

- (98) ON konvenšuvdna siviila ja politihkalaš vuoigatvuodaid hárrái (SP) 27. artihkal čuodjá ná:
- «In those States in which ethnic, religious or linguistic minorities exist, persons belonging to such minorities shall not be denied the right, in community with the other members of their group, to enjoy their own culture, to profess and practise their own religion, or to use their own language.»
- (99) SP 27. artihkkala ferte geahččat ovtta Vuodđolága § 108:in, mii skihkke stáhta eiseválddiid «láhčit diliid nu ahte sámi álbmot sáhttá sealluhit ja ovddidit iežas giela, kultuvrra ja servodateallima». Vuodđolágamearrádus lea vuodđuduvvon 27. artihkkalii ja sáhttá leat iešheanalis riektivuodđu masa eará riektegáldut eai atte makkárge vástádusa, vrd. HR-2018-872-A 39. osiin.
- (100) Olmmošvuoigatvuodálága § 2 nr. 3 mielde gusto SP dego norgga láhkan ja lea danne caggin hálldašanárvošteapmái. Vuostálasvuodas mannet konvenšuvnna mearrádusat ovdalii eará lágaid mearrádusaid, vrd. § 3:in. Dát mearkkaša ahte konsešunmearrádus lea fámoheapme jus SP 27. artihkal lea rihkkojuvvon.
- (101) Lea áibbas čielggas ahte sápmelaččat lea unnitlohku 27. artihkkala áddejumis, ja ahte boazodoallu lea muhtinlágan gáhttejuvvon kulturdoaibman. Čujuhan HR-2017-2247-A *Reinøya* 120. oassái ja HR-2017-2428-A *Reintallsreduksjon I* 55. oassái.
- (102) 27. artihkkala dulkodettiin leat ON olmmošvuoigatvuodálávdegotti cealkámušat oba dettolaččat, vrd. stuorragámmirmearridemiin laktojuvvon Rt-2008-1764 81.oassái.

Oktagaslaš vai oktasaš gáhtten – gii sáhttá doarjalit rihkkuma?

- (103) Stáhta lea prinsipála gustohan ahte SP 27. artihkal gáhtte dušše oktagasaid, iige juridihkalaš persovnnaid dahje indiviidajoavkkuid. Dán vuodul lea stáhta árvalan ahte siiddaide ii sáhte doarjalit gáhttema. Dás leat guokte gažaldaga, ja geahčadan lagabut vuos ahte *gii lea gáhttejuvvon* mearrádusa mielde.
- (104) Gáhtten guoská 27. artihkkala dadjanvuogi mielde «persons belonging to such minorities». Mearrádusa dán álgoosi dadjanvuogis vuhtto ahte unnitlogu oktagasat dat leat suodjaluvvon. Muhto joatkagis ovdanboahdá ahte oktagasain galgá leat vuoigatvuohta dikšut kultuvrraset jna. «in community with the other members of their group» – ovtta joavkkuset eará miellahtuiguin. Mearrádusa dát oassi lasihuvvui oažžun dihtii ovdan mearrádusa kollektiivva hámi, geahča Nowak's CCPR Commentary, 3. utgave, 2019 799–800. siiddu.

- (105) Dán mielde vuolgá Alimusriekti HR-2017-2428-A *Reintallsreduksjon I* 55. oasis das ahte 27. artihkal gáhtte oktagasaid, muhto lasiha ahte gáhttemis datte lea «dihto kollektiivvaláš hápmi». Dasto ii earut ON olmmošvuoigatvuođalávdegoddi álohii čielgasit gaskal oktagasaid suddjema unnitlohkojoavkkus ja ieš joavkkus. Dás čujuhan *Lubicon Lake Band Canada* vuostá áššái (njukčamánu 26. b. 1990, CCPR-1984-167). Váidi lea álgovuorus belohahkii jáhkkinis «Chief Bernard Ominayak and the Lubicon Lake Band», belohahkii «Chief Bernard Ominayak of the Lubicon Lake Band» (mu gassudeamit). 33. čuoggás gávnnašii lávdegoddi ahte sisabahkken áitá «the way of life and culture of the Lubicon Lake Band».
- (106) Dán maŋŋil oainnán ahte 27. artihkal vuolggasajis gáhtte unnitlogu oktagasaid. Muhto unnitloguid kultuvra doaimmahuvvo searvevuodas, ja gáhttemis lea danne kollektiivvaláš hápmi. Boazodoalus boahdá dat earret eará ovdan go boazosápmelaččaid guohtunvuoigatvuođat leat kollektiivva ja gullet juohke siidii, geahča HR-2019-2395-A *Reintallsreduksjon II* 51. oasi oktan lassí čujuhusaiguin dása Rt-2000-1578 *Seiland*. Siida lea boazodoalliid joavku mii searvevuodas doaimmaha boazodoalu dihto eatnamiin, vrd. boazodoallolága § 51:in. Dán vuodul šaddá váttisin geassit čielga erohusa gaskal oktagasaid ja joavkku.
- (107) Gažaldat lea de ahte sáhttet go dát guokte siidda mat dán áššis leat oasehasat, norgga duopmostuoluid ovddas *doarjaluvvot* 27. artihkkala unnitlogu gáhttema. Vuolggán riidolága § 2-1:s, mii sisdoallá mearrádusaid ahte geas lea oasehasgealbu. Nuppi lađđasa mielde sáhtta leat oasehasgealbu eará ovtastumiinge go dain mat vuosttas lađđasis lea namuhuvvon, nu guhkás go dat čuovvu čoahkkeárvvoštallamis. Galgá erenoamážit deattuhit daid beliid mat lađđasis leat logahallon. Mearrádus lei earret eará oaivvilduvvon joatkit ovddeš regeliiguin nu gohčoduvvon ráddjejuvvon oasehasgealbba birra, geahča Skoghøy, Tvisteløsning, 3. utgave, 2017 284. siiddus joatkka čujuhusaiguin ovdabargguide ja geavadii.
- (108) Mu oainnu mielde ii eahpiduvvo ahte siiddas sáhtta leat ráddjejuvvon oasehasgealbu, mii maiddá lea biddjojuvvon vuodđun dása Rt-2000-1578 *Seiland*. Duomu 1585. siiddus cealká vuosttasjienasteaddji:
- «Dán vuorus čuohtá sisabahkken orohagas dušše ovttá joavkku boazodoalliide, ja dalle ferte dán joavkkus leat lohpi ovddidit buhtadusgáibádusa, vrd. NAČ 1997: 4 Sámi kultuvrra luondduvuođus 337. siidduin.»
- (109) Dán oktavuodas čujuhan velá dasa ahte boazodoallolága 6. kapihtal II oassi sisdoallá bienalaš regeliid siidda válddi ja organiserema birra. Boazodoallolága § 44 nubbi lađas *in fine* nanuda dasto ahte siiddat sáhttet fuolahit «iežaset erenoamáš beroštusaid» earret eará áššečuoččaldahttimis.
- (110) Ráddjejuvvon oasehasgealbba birra gažaldat lea konkrehta árvvoštallama duohken. Gávnnaš čielgasit ahte Fovsen orohaga siiddain lea ráddjejuvvon oasehasgealbu daid gažaldagaide maid Alimusriekti galgá cealkit oaivila dán áššis, ja ahte dat galggašedje doarjalit miellahtuid oktagaslaš vuoigatvuođaid. Nugo juo lean čujuhan, de leat álbmotrievttálaš geatnegasvuodain stuorra mearkkašupmi dán suorggis. Lean maiddá deattastan dan kollektiivva hámi mii kulturdoaimmamis lea, ja ahte siidda dovdomearka lea justa dat ahte boazodoallojoavku doaimmaha boazodoalu searvevuodas dihto eatnamiin. Siida dasto guodda daid kollektiivva eanavuoigatvuođaid maid boazoealáhus dárbbasa, geahča HR-2019-2395-A *Reintallsreduksjon II* 51. oasi. Dákkár vuoigatvuođaid áššis fertešii siida loaidat oktan oasehassan ja doarjalit 27. artihkkala mielde juohke boazoeaiggáda vuoigatvuođaid sin

bealis. Vuodđolága § 108, mii earret eará skihkke eiseválddiid láhčit diliid nu ahte sámi álbmot sáhtta seailuhit ja ovddidit iežas kultuvrra, doarju dákkár áddejumi.

«*Denied*» dadjanvuohki– gokko lea rihkkuma lassá?

- (111) Vaikke SP 27. artihkal geavaha «denied» dadjanvuogi, de lea áibbas čielggas ahte sisabahkkenge mii ii leat dievas biehttalus, sáhtta rihkkut kulturdoaibmama vuoigatvuoda. Olmmošvuoigatvuodálávdegotti oppalaš mearkkašumi nr. 23 (1994) 6.1 čuoggás juo aiddostahtto ahte mearrádus skihkke stáhtaide geatnegasvuoda fuolahit ahte eamiálbmogiid vuoigatvuodát kulturdoaibmamii suodjaluvvojit «denial or violation» vuostá. Seamma áddejupmi lea vuodđuvvon HR-2017-2428-A *Reintallsreduksjon I* 55. oasis joatkka čujuhusein dása NOU 2007: 13 A *Den nye sameretten*. Čielggadeami. 203. siiddus nanuda Sámevuoigatvuodálávdegoddi ahte biehttalus 27. artihkkala áddejumis ii dušše fátmmas kulturdoaibmama vuoigatvuoda «dievas biehttalemiid», muhto maiddá «rihkkumiid».
- (112) Nugo Sámevuoigatvuodálávdegoddi cealká čielggadeami 202. siiddus, bearaha 27. artihkkala dadjanvuohki datte ahte mearrádusa olámuddu lea «oalle gárži». Gažaldat lea gokko rihkkuma lassá manná.
- (113) Olmmošvuoigatvuodálávdegottis leat erenoamážit njeallje mearrádeami mat čuvgejit man olu gierdá ovdal go kulturdoaibman 27. artihkkala mielde lea rihkkojuvvon – *Ilmari Länsman oktan earáiguin Suoma vuostá* (golggotmánu 26. b. 1994, CCPR-1992-511), *Jouni Länsman oktan earáiguin Suoma vuostá I* (golggotmánu 30. b. 1996, CCPR-1995-671), *Jouni Länsman oktan earáiguin Suoma vuostá II* (njukčamánu 17. b. 2005, CCPR-2001-1023) ja *Ángela Poma Poma Peru vuostá* (njukčam. 27. b. 2009, CCPR-2006-1457). HR-2017-2247-A *Reinøya* áššis lea lagabut válddahallan dáid mearrideamiid hárrái. Duopmu guoskkai earret eará gažaldahkii ahte lea go luoddarusttet Ráinna davábealde Romssa gávpoga russolasat SP 27. artihkkala sámii boazodoalu čuozaheasaid geažil. Vuosttasjienasteaddji cealká duomu 124. oasis čuo. dán njeallje mearrideami birra:
- «(124) *Ilmari Länsman oktan earáiguin Suoma vuostá* [golggotm. 26. b.] 1994 [CCPR-1992-511] áššis nanudii lávdegoddi ahte sisabahkkemat ‘... amount to a denial of the right’ livčče russolasat konvenšuvnnain. Datte eai doaimmat main leat ‘... a certain limited impact on the way of life of persons belonging to a minority ... necessarily amount to a denial of the right under article 27’, geahča 9.4. oasis. Lávdegoddi dovddahii dasto 9.5. oasis ahte gažaldat lei ahte lea go dan guoski geađgelaiggodagas dákkár ‘impact’ guovllus ‘... that it does effectively deny to the authors the right to enjoy their cultural rights in that region’. Čuovvovaččat ovdanbohtá ahte eai čadahuvvo eaige plánejuvvon sisabahkkemat lean dakkárat ahte 27. artihkal lei rihkkojuvvon.
- (125) *Jouni E. Länsman oktan earáiguin Suoma vuostá* [golggotmánu 30. b.] 1996 [CCPR-1995-671] áššis vuoigadahtta dan erohusa mii gessojuvvui 1994 ášši 9.4 oasis, geahča 10.3 oasis. Dán ášši gažaldahkan lei ahte lei go dat murren mii lei juo leamaš, oktan dainna mii lei plánejuvvon, ‘... is of such proportions as to deny the authors the right to enjoy their culture in that area’, geahča 10.4. oasis. Konkrehta árvvoštallamis 10.6. oasis nanuda lávdegoddi ahte murren guovllus dagahii sápmelaččaide ‘... additional work and extra expenses ...’, muhto ahte dat ‘... does not appear to threaten the survival of reindeer husbandry’.

- (126) *Jouni Länsman oktan earáiguin Suoma vuostá* [njukčamánu 17. b.] 2005 [CCPR-2001-1023] áššis lei fas gažaldat mo murren čuoheá sámi guvlui. Lávdegoddi deattuhii 10.2. oasis ahte árvvoštallamis fertii geahččat čuozaheamis áiggi badjel, ‘... the effects of past, present and planned future logging ...’. Nugo daid árabut mearridemiin čujuhii lávdegoddi ahte eará sivat go sisabahkkemat čilgejit boazoealahusa heajos gánnáheami, geahča 10.3 oasi. Lávdegoddi čoahekkáigeassá dán oasi loahpas ahte murrema čuozaheamis ‘... have not been shown to be serious enough as to amount to a denial of the authors' right to enjoy their own culture in community with other members of their group under article 27 of the Covenant’.
- (127) Muhtin [njukčamánu 27. b.] 2009 mearrideamis – *Ángela Poma Poma Peru vuostá* [CCPR-2006-1457] – hábmii lávdegoddi dan mearrideaddji gažaldaga ná 7.5. oasis: ‘... the question is whether the consequences ... are such as to have a substantive negative impact on the author's enjoyment of her right to enjoy the cultural life of the community to which she belongs’. Lávdegoddi gávnnaheamis ahte 27. artihkal lei dán áššis rihkkovuvvon. Čujuhuvvui earret eará ahte duháhiid mielde šibihat ledje jábmán eiseválddiid sisabahkkemiid geažil, ja ahte váidi lei bággejuvvon guoddit guovllus.»
- (114) Čađamannama vuodul čoahekkáigeassá vuosttasjienasteaddji ná Reinøya-duomu 128. oasis:
«Čoahekkis čájeha Olmmošvuoigatvuodálávdegotti geavat ahte galgá viehka olu ovdal go sisabahkken šaddá nu duođalaš ahte 27. artihkal lea rihkkovuvvon.»
- (115) Dán áššis leat digaštallojuvvon erenoamážit golbma elemeantta dáid mearridemiin Olmmošvuoigatvuodálávdegottis. Siiddat leat lasá ášši oktavuodas deattstan *Ilmari Länsman oktan earáiguin Suoma vuostá* (CCPR-1992-511) cealkámuša 9.4. čuoggá dan birra ahte «measures that have a certain limited impact on the way of life of the persons belonging to a minority will not necessarily amount to a denial of the right under article 27». Sii leat dán bidjan ovdan nu ahte lea rihkkun jus sisabahkken ráddjejuvvon beavttuin doaibmá ovtas árabut ja plánejuvvon sisabahkkemiiguin, nu ahte dat čuhcet mearkkašahtti kulturdoaibmamii.
- (116) Lean siiddaiguin ovttá oaivilis ahte sisabahkkema galgá geahččat ovtas eará doaimmaiguin mat váikkuhit kulturdoaibmama, masa fas máhcan. Muhto mu oainnu mielde ii muital dat maidege rihkkuma lasá birra. Dan oktavuodas namuhan ahte lávdegoddi 9.5. oasis álggaha dainna konkrehta árvvoštallamiin jearramin ahte ledje go sisabahkkema čuozaheamis nu «substantial» – sakka, mearkkašahtti dahje duođalaččat – ahte dat mielddisbuvttii 27. artihkkala rihkkuma.
- (117) Gažaldat lea nuppádassii ahte maid sisdoallá «threaten» – áitit – dadjanvuogi geavaheapmi muhtin mearridemiin. *Jouni Länsman oktan earáiguin Suoma vuostá I* (CCPR-1995-671) 10.6. čuoggás vuodustu lávdegoddi konklusuvnnas earret eará ahte murren «does not appear to threaten the survival of reindeer husbandry», geahča maiddái *Lubicon Lake Band Canada vuostá* (CCPR-1984-167) 33. čuoggá. Mu oainnu mielde eai čatnas dat cealkámušat rihkkumis ieš lassái. Länsman-mearrideami 10.6. čuoggás lea dadjanvuohki geavahuvvon dan konkrehta ságaškuššamis, ja lávdegoddi fas geavaha «deny» ja «denial» doahpagiid lasá máinnaheami 10.4 ja 10.5 čuoggáin. Lubicon Lake Band-mearrideamis ii oppanassiige ságaškuššojuvvo lassá, seammás go 27. artihkkala rihkkuma gažaldat ii oro leat leamaš guovddázis.

- (118) *Ángela Poma Poma Peru vuostá cealkámuš* (CCPR-2006-1457) 7.5 čuoggás ahte gažaldat ferte leat ahte lea go sisabahkkemis «a substantive negative impact» kulturdoaibmamii, lea áššis leamaš hirbmat guovddážis. Dát lea dat ođđaseamos cealkámuš lása birra ja danne mu oainnu mielde áddejupmái dehálaš vuoddu. «Substantive» dadjanvuogi sáhtá dán oktavuodas jorgalit «sakka» dahje «mearkkašahti». Lassá lea nuppiid sániiguin allat.
- (119) Dán vuodul lea mu *loahppaboadus* ahte livččii vuoigatvuodaid rihkkun SP 27. artihkkala mielde jus sisabahkken čuozašii mearkkašahti vahágin kulturdoaibmama vejolašvuhtii. Sisabahkken sáhtá iešalddes nu garrasit čuohecat ahte lea rihkkun. Muhto váikkuhus ii dárbbas leat nu duodalaš go Poma Poma-mearrideamis, mas duháhiid mielde šibihat ledje jábmán eiseválddiid doaimmaid geažil, ja váidi lei bággejuvvon guoddit guovllus. Sisabahkkema ferte dasto geahččat eará doaimmaid oktavuodas, sihke árabuid ja plánejuvvon. Doaimmaid čoahkkebeaktu lea mearrideaddjin dasa ahte lea go rihkkun, vrd. *Jouni Länsman oktan earáiguin Suoma vuostá I* (CCPR-1995-671) 10.7. čuoggáin.

Ráđđádallama mearkkašupmi

- (120) Vaikke doaimma čuozažusat leat áibbas guovddážis árvvoštallamis ahte leat go vuoigatvuodat rihkkojuvvon 27. artihkkala mielde, lea dasge mearkkašupmi ahte lea go ráđđádallan unnitloguin proseassa botta. Dát boahtá ovdan ON olmmošvuoigatvuodálávdegotti moanaid mearridemiin. Sihke *Ilmari Länsman oktan earáiguin Suoma vuostá* (CCPR-1992-511) 9.6 čuoggás ja *Jouni Länsman oktan earáiguin Suoma vuostá I* (CCPR-1995-671) 10.5 čuoggás leat dát bealli mielde konkreetta ságaškuššamis. Lávdegoddi cealká oppalaččabut *Ángela Poma Poma Peru vuostá* (CCPR-2006-1457) 7.6 čuoggás. Dás čállojuvvo ahte rihkkuma gažaldat earret eará lea dan duohken ahte lea go «the members of the community in question have had the opportunity to participate in the decision-making process in relation to these measures ...». Alimusriekti lea deattastan ráđđádallama mávssolašvuoda HR-2017-2247-A *Reinøya* 121. oasis ja HR-2017-2428-A *Reintallsreduksjon I* 72. oasis.
- (121) Olmmošvuoigatvuodálávdegotti mearridemiin ja namuhuvvon alimusriekteduomuin boahtá ovdan ahte iešalddes ii sáhte leat mearrideaddjin ahte lea ja man muddui lea unnitloguin ráđđádallan. Sáhka lea muhtin fáktoris mii gullá árvvoštallamii ahte lea go kulturgáhtten rihkkojuvvon, gea. NOU 2008: 5 *Retten til fiske i havet utenfor Finnmark* 272. siiddu. Jus sisabahkkema čuozažusat leat doarvá stuorrát, de ii hehte rihkkuma ahte lea ráđđádallamiid čadahan. Nuppi bealis ii leat makkárge eavttohis gáibádus konvensuvnna mielde ahte unnitlogu oassálastin lea váikkuhan mearrideami, muhto dasge sáhtá leat mearkkašupmi čoahkkeárvvoštallamis.
- (122) Namuhan ahte suoidnemánu 1. b. 2021 rájes gustojumiin leat sámelága 4. kapihttalii laktojuvvon mearrádusat ráđđádallama birra. Departemeanta čilge Prop. 86 L (2020–2021) 4.2. čuoggás sápmelaččaid iešmearrideami vuoigatvuoda birra ja gorálašvuodas ráđđádallamiidda. Nugo dát ášši dál lea, de in oainne ákka dárkilat čiekŋudit dán fáddái.

Gažaldat ahte lea go sadii árvvoštanmunni ja gorálašvuodaárvvoštallamii

- (123) Lágamánneriekti lea ođatárvvošteamis vuolgán das ahte 27. artihkal ii dovddat «vihkkedallansstándárdda proporšunalitehtaárvvoštallama dahje sullasaš hámis», muhto diktá datte addit lobi vihkkedallat muttolaččat eará beroštusaid ektui. Dan oktavuodas namuha

lágamánneriekti earret eará dálkkádaga ja nuoskkitkeahtes energii ja deastta. Fosen Vind lea dovddastan ahte stáhtaide ii sáhte juolludit makkárge árvvoštanmuni – stáhtaide ii leat addojuvvon friddjavuohta dulkot konvenšuvnna ovdehusaideaset mielde. Fitnodat lea datte ovdandoallan ahte doaimma ulbmila sáhtta laktit čoahkkevihkkedallamii – gorálašvuodaárvvostallamii. Siiddat leat hilgun konvenšunmearrádusas dákkár dulkoma. Gáldut laktásuvvon árvvoštanmunnái ja gorálašvuodaárvvostallamii leat belohakkii dat seammát. Meannudan danne áššečuolbmačilgemiid ovtta, vaikke nappo leage sáhka guovttelágan áššis.

- (124) 27. artihkkala dadjanvuohki ii divtte vuolggasajis stáhtaid čadahit beroštusvihkkedallamiid gaskal eamiálbmogiid vuoigatvuodaid ja eará lobálaš ulbmiliid. Vuoigatvuodát leat nannosat, muhto dattege sáhttet spiehkastuvvot nátionála heahteredilis, vrd. 4. artihkkaliin. 27. artihkal lea dás earalágan go SP moanat eará vuoigatvuodamearrádusat, earret eará 12. artihkal lihkanfriddjavuođa birra, 18. artihkal osku- ja oskkoldatfriddjavuođa birra, 19. artihkal sátnefriddjavuođa birra ja 22. artihkal searvefriddjavuođa birra. Dát mearrádusat diktet visovisožit stáhtaid dihto eavttuiguin ráddjet olámuttu, ja ráhkanahhtit gorálašvuodaárvvostallamii. Ige leat mihkkege 27. artihkkala dadjanvuogis mas vuhtto ahte stáhtaide sáhtta miedihit árvvoštanmuni.

- (125) Olmmošvuoigatvuodálávdegoddi lea *Ilmari Länsman oktan earáiguin Suoma vuostá* (CCPR-1992-511) áššis nanudan ahte stáhtain ii leat makkárge árvvoštanmunni 27. artihkkala geavaheamis. Dán birra cealká lávdegoddi 9.4. čuoggás:

«A State may understandably wish to encourage development or allow economic activity by enterprises. The scope of its freedom to do so is not to be assessed by reference to a margin of appreciation, but by reference to the obligations it has undertaken in article 27»

- (126) Dasto aiddostahtta lávdegoddi *Ángela Poma Poma Peru vuostá* (CCPR-2006-1457) 7.4. čuoggás ahte ekonomalaš ovdáneami deasta ii sáhte goaridit vuoigatvuodaid 27. artihkkala mielde.

- (127) Dán mielde oaidná NOU 2008: 5 *Retten til fiske i havet utenfor Finnmark* 252. siiddus ahte álbmoga eanetlohku ii galggašii artihkkala mielde sáhttit ráddjet gáhttema, ja ahte stáhtain ii leat makkárge árvvoštanmunni. Vástideaddji cealká Sámevuoigatvuodálávdegoddi NOU 2007:13 *A Den nye sameretten* 195–196. siidduin ahte stáhtain ii leat makkárge muttolaš dulkonmunni. Lávdegoddi joatká ná 196. siiddus:

«Dán gaskavuodas lea danne sáhka inta vuoigatvuodas, mii suodjala unnitloguid dan vuostá ahte eanetlohku ráddje sin vuoigatvuodaid. Dát lea mearrádusa vuodustusa lunddolaš váikkuhus. Dan unnitlohkosuddjen livččii fargga masá beavttu haga jus eanetlohkoálbmot sáhtášii dan ráddjet lobálaš dárbbuidis árvvostallama vuodul.»

- (128) Lávdegoddi čuovvula dán riektedili čoahkkáigeasus 210. siiddus deattasteamen ahte 27. artihkkala mielde lea vuoigatvuodain «absolutta hápmi». Juridihkalaš teorijjasge lea vuodđun biddjojuvvon ahte vuoigatvuodát leat mearrádusa mielde inta, eaige divtte makkárge árvvoštanmuni eaige gorálašvuodaárvvostallama. Čujuhan Skogvang, *Samerett*, 3. utgave, 2017 174. siidui, Nowak's *CCPR Commentary*, 3. utgave, 2019 833–834. siidui ja Åhrén, *Indigenous Peoples' Status in the International Legal System*, 2016 94. siidui.

- (129) Čielga vuolggasadjin ferte dán mielde leat ahte stáhtaide ii miedihuvvo makkárge árvvoštanmunni SP 27. artihkkala mielde, ja ahte mearrádus ii divtte

gorálašvuodaárvoštallama mas eará servodatberoštusat vihkkedallojit unnitlogu beroštusaid ektui. Dát lea mearrádusa vuoduštusas lunddolaš čuovus go unnitlohkosuddjemis ii šattašii olus beaktu jus eanetlohkoálbmot sáhtášii dan ráddjet lobálaš dárbbuidis árvoštallamiid vuodul.

- (130) Dilálašvuodain go 27. artihkal gártá eará vuoigatvuodaid vuostá konvenšuvnna mielde, galgá vuolggasajis daid russolas vuoigatvuodát datte vihkkedallat vuostálagaid ja heivehallat. Dán geažil soaitá 27. artihkkala fertet dulkot gáržžideaddjin, vrd. maiddái earret eará NOU 2007: 13 A *Den nye sameretten* 195. siidduin. Olmmošvuoigatvuodálávdegoddi lea dasto diktán vihkkedallat daid dilálašvuodain go unnitlohkojoavkku oktagasaid beroštusat leat vuostá ollislaš joavkku beroštusaid, vrd. earret eará *Ivan Kitok Ruota vuostá* (suoidnemánu 27. b. 1988, CCPR-1985-197) 9.8. osiin. HR-2017-2428-A *Reintallsreduksjon I* 76. oasis ráhkkanahttá Alimusriekti dasage ahte dákkár dilálašvuodain ferte leat beroštusvihkkedallan.
- (131) Oainnán nu ahte dárbbasivččii vástideaddji vihkkedallamiid jus vuoigatvuodát 27. artihkkala mielde leat vuostá eará vuodđovuoigatvuodaid. Vuoigatvuohta birrasii lea mu oainnu mielde dákkár vuoigatvuohta mii dihto dilálašvuodas sáhtta lea nu dettolaš ahte ferte vihkkedallat. «Ruoná molsuma» deasta sáhtášii eará sániiguin leat guoskevaš. Nugo fas máhcan, ii leat dát ášši dakkár masa dárbbasa čiekŋudit.

Mearkkašupmi das ahte fidnešii go ealáhusdoaimmas ain dietnasa

- (132) Olmmošvuoigatvuodálávdegoddi lea muhtin mearridemiin deattastan ahte unnitlogu miellahtuide ain galgá leat váfistuvvon ruđalaš dienas. *Ilmari Länsman oktan earáiguin Suoma vuostá* (CCPR-1992-511) 9.8. čuoggás cealká lávdegoddi ahte guovllu eará ekonomalaš doaimmat galget doaimmahuvvot nu ahte váidit «continue to benefit from reindeer husbandry». Vástideaddji vuogi mielde deattasta lávdegoddi *Ángela Poma Poma Peru* vuostá (CCPR-2006-1457) 7.6. čuoggás ahte gažaldat rihkkuma hárrái earret eará lea dan duohken ahte sáhtta go unnitlohkoálbmot joatkit «benefit from their traditional economy». Siiddat leat dán vuodul ovdandoallan ahte lea rihkkun jus sisabahkkema geažil unnitlohku ii šat sáhte badjebáhcagiin doaimmahit árbevirolaš ealáhusdoaimma.
- (133) Gáldut gal eai olus bagat mo galgá áddet dáid cealkámušaid lávdegottis. *Ilmari Länsman-mearrideami bajuheapmi* lea mearkkašuvvon NOU 2007: 13 A *Den nye sameretten* 198. siiddus, muhto almmá olus veahkkin dan áddet. Áššečuolbma guoskkahuvvo velá HR-2017-2428-A *Reintallsreduksjon I* 69–71. oasis. Muhto dan áššis ledje ovtta boazodoalli beroštusat vuostá boazosápmelaččaid joavkun beroštusaid, iige leat danne nu miellagiddevaš min oktavuodas.
- (134) Mu mielas lea vuolggasadjin ahte kulturdoaimman dat gáhttejuvvo 27. artihkkalis. Boazodilli lea nugo namuhuvvo muhtinlágan gáhttejuvvon kulturdoaimman oktan birgenvuohkin. Ealáhusa ekonomijja lea danne áššáiguoskevaš ságaškuššamis ahte lea go rihkkun. Mearkkašupmi galgá juohke áššis árvoštallojuvvot konkrehta ja galgá earret eará leat dan duohken mo ruhtadilli váikkuha kulturdoaimmama. Mu oainnu mielde lea 27. artihkal ankkere rihkkujuvvon jus guohtuneatnamiid geahpedeapmi rivve boazodoalliin vejolašvuoda joatkit dainna mii lunddolaččat lea mihtilmas ealáhusdoaimma.

Konkrehta árvoštallan ahte leat go SP 27. artihkkala mielde rihkkojuvvon vuoigatvuođat

- (135) Gažaldat ahte leat go boazodoalliid vuoigatvuođat rihkkojuvvon 27. artihkkala mielde, ferte mearriduvvot lágamánnerievtti duodaštusárvoštallama vuodul ja mo mu čilgema mielde ádde mearrádusa. Vuos válddán beali ahte leat go Storheia ja Roan bieggafápmorusttegiin mearkkašahtti vahágahtti váikkuhus sápmelaččaid vejolašvuhtii dikšut kultuvrraset.
- (136) Nu go lean guoskkahan, de leat dat guokte bieggafápmorusttega oassin dan stuorámus bieggafápmoprošeavttas Eurohpá nannámis. Goappašagat leigga stuorámusat Norggas go gárvánedje, ja plánaguovllut gokčet oktiibuot olu badjel 60 njealgehaskilomehtera. Huksen lea oalát nuppástuhtán guovllu mihtilmasvuoda. Lágamánnerievtti duodaštusárvoštallama mielde vuodđudan dasa ahte sisabahkkemiid geažil masset siiddat dálveguohtumiid dehálaš duovdagiin maid boazodoallu – ja nu boazodoalliid kultuvrrage – dárbbáša gidasdálveáiggi. Huksen miellddisbuktá guhkit áigái massojuvvon guohtunvejolašvuođaid dan muddui ahte ii sáhte daid dievvasit buhttet atnigoadedettiin molssaevttolaš guohtuneatnamat. Boazologuid ferte dán geažil jáhkehahttimusat oba olu geahpedit.
- (137) Boazoealáhus doaimmahuvvo Fovsenis dál juo viehka birzziid bárzziid. Lean juo bájuhan mo lágamánneriekti lea árvoštallan mo huksen ekonomalaččat čuohcá ealáhussii. Lágamánneriekti vuodđuda dasa ahte boazologu meakkašahtti geahpedeapmi mearkkašivččii ahte boazodoalliid doaibma ii šat sáhte doaimmahuvvot badjebáhcagiin, ii ankke nu ahte badjebáza livččii govttolaš goris barggu ektui. Alimusriektái leat geigejuvvon čoahkkáigeasut boazodoalliid ealáhusdoaimma loguin mat dorjot lágamánnerievtti árvoštallamiid dán čuoggás. Sisabahkken áitá ealáhusdoaimma ja kulturdoaibmamage duodalaččat áiggi mielde.
- (138) Fosen Vind lea deattastan ahte boazodoalu buvttadanboadut eai goassige leat birgejupmái leamaš doarvái, ja beroškeahtta sisabahkkema ii šattašii nu goassige. Ealáhus lea sorjjas stáhta doarjagiin, ja fitnodat leat dan vuodul gustohan ahte leat eará sivat go sisabahkken dasa ahte ekonomii ja hedjonahttin áitá ealáhusa. In leat ovttamielalaš dien láhkai áddet ášši. Boazodoalu vuodđu Norggas lea guhká belohahkii leamaš doalu boahtu, belohahkii mánggalágan doarjagat dainna ulbmilin ahte ealáhus birgešii. Min ášši boazodoallit leat dainna birgen. Sisabahkken dat sakka goarida ekonomii ja.
- (139) Fosen Vind bealis leat velá ovdandoallan ahte ulbmillaš boazoealáhusdoaimmain birgešii olu vuollegat boazologuin. Dása mearkkašatán ahte eai leat ovddiduvvon duodaštusamat mat dán ovdandoallama dorjot. Dát lea duodaštusgažaldat, ja vuodđudan lágamánnerievtti loahppabohtosii ahte huksen áitá boazodoalu eallinvuođu Fovsenis.
- (140) Lasihan ahte dan mielde mii lea čuvgejuvvon, de sihke buvttadandoarjja ja miessedoarjja njiejašii jus boazolohku geahpeduvvošii. Dát čuohcá dasa go miessedoarjja lea sorjjas njuvvojuvvon miesselogus, ja buvttadandoarjja lea vuovdinvuodot. Dieđut eai leat vásttostuvvon. Dátge čájeha ahte jus geahpeda boazologu, de geahpeduvvojit oba olu vejolašvuođat ealáhusas fidnet vuoitodietnasa.
- (141) Árvoštallamis lea velá beallin ahte lullisámi kultuvra lea erenoamáš rašši. Árbevirolaš boazoealáhus dat lea čávggjin dán kultuvrii ja lullisámi gillii. Sisabahkken ii mearkkaš áibbas biehttalit boazodoalliid vuoigatvuođa kultuvrraset doaimmahit Fovsenis. Mu oaidnu lea datte čoahkkeárvoštallama maŋnil ahte bieggafápmohuksen váikkuha oba vahágahttin sin vejolašvuhtii dikšut dán kultuvrra.

- (142) Huksema vuodđun leat vuđolaš čielggadeamit ja árvvoštallamat. Proseassa botta lea leamaš lagaš ságastallan boazodoalliiguin, ja leat dahkan dihto seatnamiid ja váidudeaddji doaimmaid sin árvalusaid mielde. Dát bealit deattuhuvvojit dan čoahkkeárvvoštallamis, muhto dat eai sáhte iešalddes leat mearrideaddjin.
- (143) Lean nuvttá ovttamielas Fosen Vindiin ahte «ruoná molsuma» ja lassi ođasmahtti energiijabuvttadeami deasttat leat dehálaččat. Muhto nugo namuhuvvon ii divtte SP 27. artihkal vuolggasajis vihkkeallat beroštusaid. Nugo velá lean guoskkahan, sáhtta dát gal šaddat earálágan jus iešguđetlágan vuodđovuogatuodat leat vuostálaga. Vuogatuodta birrasii sáhtta leat áššáiguoskevaš dákkár oktavuodas. Dán áššis ii leat čájehuvvon makkárga vuostálasvuodta vuodđovuogatuodaid gaskkas. Čujuhan erenoamážit dasa ahte NVE árvvoštalai 2009:s moanaid iešguđetlágan bieggafápmoproševttaid Fovsenis ja Namdalas. Vaikke vahágahtti čuozausat boazodollui leat deattastuvvon miehtá proseassa, de válljejuvvo earret eará Roan ja Storheia. Fosen Vind ii leat vásttostan ahte deasta man guhkás juohke rusttet lei ollen plánemis, lei guovddáš bealli dán válljemis. Nugo ášši lea čuvgejuvvon Alimusrievtti ovdii, ferten bidjat vuodđun ahte «ruoná molsuma» deasta maiddá livččii fuolahuvvot válljedettiin eará – ja boazodollui uhcit fuomášahtti vahágahttin – huksenmolssaeavttuid. Dalle ii oččoši birrasa deasta mearkkašumi árvvoštalladettiin ahte leago 27. artihkal dás rihkkovuon.
- (144) Dán maŋŋil oaivvildan ahte bieggafápmohuksen livččii oba olu vahágahttin boazodoalliid vejolašvuoda dikšut kultuvrraset Fovsenis. Soahppevaš váidudeaddji doaimmaid haga lea danne SP 27. artihkkala rihkkun, ja konsenšunmearrádus lea dákká bokte fámoheapme. Sirdán árvvoštallat ahte sáhtta go mearrádusa datte bisuhit jus bohccuid dálvebiebmama buhte, nugo lágamánneriekti lea dahkan.

Dálvebiebmama buhttet – váidudeaddji doaimmat ja seatnangeatnegasvuodta

- (145) Ođatárvvošteamis čoahkkáigeassá lágamánneriekti oainnus ahte lea go SP 27. artihkal rihkkovuon, dán láhkai:
- «Sierra árvvoštallan beariha lágamánnerievtti áddejumi mielde ahte bieggafápmorusttegiid huksen Storheias ja Haraheias lea áittan boazoealáhusa birgejupmái Fovsenis. Dasa man muddui dálkkádaga ja buhtes fámu deastta sáhtta laktit ollisvuodáárvvoštallamii ja jođihit dasa ahte 27. artihkal datte ii adnojuvvo rihkkovuon, ii oaivvil lágamánneriekti maidege. Nugo boahat ovdan vuollel buhtadusmerremis, de lea lágamánneriekti gávnahan ahte lea vuoddu mieđihit buhtadusa bohccuid dálvebiebmamii. Dákkár doaibma, mii rievtti mielde ii leat epmolaš sáme kultuvrralaččat, váfistivčce boazodoalliide ahte eallu birge gidasdálvvi maiddá nu gohčoduvvon goavvejagiin ja daid áiggiid goas olámuttu gidasdálveguhtumat fertejit orrut guođokeahtta. Dihto eahpádusain oaivvilda lágamánneriekti ahte bieggafápmohuksen dán perspektiivvas ii leat vahágin boazoealáhussii man vuostá dat lea gáhttejuvvon 27. artihkkala mielde.»
- (146) Lágamánneriekti manná dás guhkás dadjamin ahte sisabahkkema čuozausat leat nu sakkarat ahte boazodoalliid vuogatuodat SP 27. artihkkala mielde leat rihkkovuon. Dasto lágamánneriekti eahpida ahte rihkkuma sáhtta garvit buhttedettiin dálvebiebmamiin. Ádden lágamánnerievtti nu ahte masa dat duohtavuodas vuodđuda lea ahte dát siiddat leat geatnegasat – buhtadusain – seatnat, ja ahte dát geatnegasvuodta lea guoskevaš árvvoštallamis ahte lea go rihkkun 27. artihkkala. Bájuheami joatkagis nanuda lágamánneriekti ahte dákkár

buhhtejeaddji doaibma ii iešalddes leat sámi kultuvrra gudnehahttin, muhto dásge dovddahuvvo eahpádus. Go lágamánnerievtti mearrideami lohka oktilaččat, de ferte dan dasto áddet nu ahte eará doaimmain ii livčče doarvái buhhtejeaddji beaktu.

- (147) Dása mearkkašahhtán ahte eiseválddiid dahje bággolonisteaddji bealis váidudeaddji doaimmaid mat geahpedit sisabahkkema vahágiid, fertešii álgoálggus váldit vuhtii árvvoštalladettiin ahte lea go 27. artihkkala rihkkun. Dákkár doaimmat sáhttet vaikkeba dagahit ahte sisabahkken ii olat rihkkunlasá. Dán áššis lea doarjja maid lea addán Davvi-Fovsen siidda njuovvanrusttegii Meungan lahka, ja doarjja earret eará Lulli-Fovsen siidii elektrovnnalaš boazomerkemii ja áiddiide, ovdamearkkat doaimmaide mat leat guoskevaččat rihkkunárvoštallamis. Lean váldán vuhtii dáid doarjagiid konkreta rihkkunárvoštallamistán.
- (148) Boazodoallu lea dasto dábálaš bággolotnunrievttálaš buhtadanprinsihpaid mielde geatnegas seatnat doaimma nu guhká go ealáhusvuodđočorgi ii rievdaduvvo, geahča ovdamearkka dihtii Rt-2000-1578 *Seiland* 1585. siiddus. Man muddui seatnama vejolašvuodatge leat áššáiguoskevaččat árvvoštallamis ahte lea go 27. artihkal rihkkonjuvvon, ii leat dán áššis čuvgejuvvon. In datte dárkilat čiekŋut dán gažaldahkii, go ihkinassii in sáhte oaidnit ahte konsešunmearrádus sáhtta bisuhuvvot lágamánnerievtti addán vuodđustusain.
- (149) Dás čujuhan vuos dasa ahte dálvebiebman lágamánnerievtti málle mielde spiehkasta sakkarat árbevirolaš, johtti boazodoalus. Dákkár biebman, mas bealli ealus sullii 90 beaivvi juohke dálvvi galgá leat viehka uhca gárdđázis, eat leat gullan lea Norggas geahččaluvvon. Eaige leat ovdanbiddjojuvvon dieđut mo váikkuha dát málle, earret eará ealliid čálgu, vuodđuduvvon eará riikkaid vásáhusaide. Nugo ášši lea čuvgejuvvon Alimusriektái, de lea eahpečielggas ahte soahpá go dákkár hoidu boazodoalliid vuoigatvuodain doaimmahit kultuvrraset SP 27. artihkal mielde. Gažaldat ii leat govdadit ja vuodlaččat árvvoštallojuvvon, eaige leat oppalaš boazodoalloberoštusaid guldaluvvon.
- (150) Oainnán maiddái regulatoralaš hástalusaid dan čovdosis maid lágamánneriekti lea válljen. Boazodoallolága § 24 nuppi lađđasa mielde eai sáhte áiddit ja rusttegit mat galget čuožžut guhkit go ovttá áigodaga jagis, huksejuvvot departemeantta dohkkeheami haga. Ja boazodoallolága § 60 mielde lea vuolggasadjin ahte boazolohku galgá mearriduvvot daid eatnamiid ektui mat iešguđege siiddas leat. Áššis ii leat čuvgejuvvon makkár mearkkašupmi lea dán mearrádusa geavahit hoiddus mas dálvit biebma ealliid gárdđiin.
- (151) Dán mielde laktásit nu garra eahpesihkkarvuodát lágamánnerievtti hoidui buhttet dálvebiebmama, ahte ii sáhte mearkkašit dasa ahte lea go SP 27. artihkal rihkkonjuvvon, vaikke livččiige nu ahte heivehan geatnegasvuohka lea guoskevaš maiddái SP 27. artihkkala mielde. Min loahppaboadus šaddá danne ahte konsešunmearrádusa mielde lea konsešunmearrádus russolasat boazodoalliid vuoigatvuodaid.
- (152) Lasihan ahte mu oainnu mielde eai sáhte duopmostuolut ihkinassii vuodđudit dákkár doaimma bággolonisteaddji seatnangeatnegasvuhtii lađasin. Dákkár doaimmaid fertešii vaikkeba hálddašeapmi meroštallat bággolotnunlobi eaktun, dahje árvvoštanovdehusaide lavttášii mearrádusaid dán birra.
- (153) Mearrádus lea dán mielde fámoheapme. Ádden dan nu ahte čuoččuhus ahte árvvošteapmi biehttaluvvo ovddiduvvot dušše čatnasa bieggafápmorusttegiidda Storheias ja Roanis, iige buhtadussii Statnett 420 kV fápmojodđasa čuožahusaid ovddas. Hábmén loahppabohtosa dán mielde.

- (154) Siiddaid ovdandoallan nállevealahankonvenšuvnna 5. artihkkala d bustáva v romalaš logu rihkkuma hárrái, lea laktásan dasa ahte lágamánneriekti fámolašvuodaságaškuššamis lea deattuhan dálvebiebmanrusttega buhtadusa. Áššečuolbma ii leat áigeguovdil mu loahppabohtosiin fámolašvuodagažaldagas.

Statnett guoddaleapmi

- (155) Statnett guoddaleapmi guoská dasa ahte lágamánneriekti lea doallan fitnodaga solidáralaš ovddasvástideaddjin *olles* buhtadussupmi ovddas. Lea gustohan ahte Statnett lea ovddasvástideaddjin dušše buhtadusa dan oassái mii laktasa 420 kV fápmojodđasii, dárkilat mearriduvvon 288 000 ruvnnu guottetbáikki sirdimii. Siiddat ja Fosen Vind leat iežaset dadjan ovttá oaivilis Statnett:in, ja siiddat ja Statnett leat vuolgahan guorraseddji čuoččuhusa ahte ođatárvošteapmi fámohuhttojuvvo Statnett ovddasvástádusa dáfus bieggafápmorusttegiidda.
- (156) Lean čoahkkáigeassán ahte árvošteapmi biehttaluvvo ovddiduvvot Storheia ja Roan bieggafápmorusttegiid dáfus. Dalle nohká Fosen Vind ovddasvástádus buhtadussii mii lea laktásan bieggafápmorusttegiidda. Statnett ii leat datte oasehas áššiin árvošteami ovddideamis, ja ádden dan nu ahte dainna vuoduin ferte guorrasit Statnett-ášši fámohuhttima čuoččuhussii. 288 000 ruvdnosaš buhtadus guottetbáikki sirdimii fápmojodđasa geažil ii leat vuosttalduvvon guoddalemiin iige váikkuhuvvo vaikko árvošteapmi biehttaluvvo ovddiduvvot Roan ja Storheia bealis.

Loahppaboadus ja áššegolut

- (157) Loahppaboadus lea dán mielde ahte árvošteapmi biehttaluvvo ovddiduvvot Storheia ja Roan bieggafápmorusttegiid dáfus. Ođatárvošteapmi fámohuhttojuvvo nu guhkás go guoská Statnett ovddasvástádussii bieggafápmorusttegiidda.
- (158) Lulli-Fovsen siida ja Davvi-Fovsen siida leat ášši vuotán. Dalle lea dain gáibádus buhtejuvvot áššegoluideaset ovddas fámolašvuodaáššis árvoštanproseassalága § 54 b nuppi čuoggá vrd. § 54 veajihemiin. § 54 b vuosttas čuoggá mielde vrd. § 54:in lea Fosen Vind geatnegas maiddá buhttet buhtadusášši áššegoluid. Statnett geatnegahtta buhttet siiddaid áššegoluid buhtadussupmi solidáraovddasvástádusa áššis vrd. árvoštanproseassalága § 54 b vuosttas čuoggáin vrd. § 54:in.
- (159) Davvi-Fovsen siida lea gáibidan buhtejuvvot áššegoluidis 31 125 ruvnnuin Statnett-áššis, 2 701 961 ruvnnuin buhtadusáššis ja 449 375 ruvnnuin fámolašvuodaáššis. Lulli-Fovsen siidii leat vástideaddji supmit 34 438 ruvnnu, 1 105 625 ruvnnu ja 2 626 875 ruvnnu. Lulli-Fovsen siida lea almmuhan ahte 750 000 ruvnnu lea buhtadusáššis ovdagihtii máksojuvvon, ja dán supmi ferte geassit. Buhtadusášši báhcásubmi gártá de 355 625 ruvnnu. Gáibádusaide gullet lassíárvodivat.
- (160) Fosen Vind lea gustohan ahte gáibádusat laktasan buhtadusáššái leat menddo alladat. Oainnán nu ahte ášši lea čuožžilahttán viiddis ja mohkkás gažaldagaid, ja ahte gáibádusat eai leat eanet go dárbbášuvvojit, vrd. árvoštanproseassalága § 54:in. Gáibádusaide guorrasuvvo.

(161) Guorrasan dán

D U P M U I :

Áššis nr. 20-143891SIV-HRET:

1. Ođatárvošteapmi fámohttojuvvo Statnett SF bieggafápmorusttegiid ovddasvástádusa dáfus.
2. Alimusrievtti ovddas áššegoluid máksá Statnett SF Lulli-Fovsen siidii 34 438 – golbmaloginjealljeduhátneallječuodijagolbmalogigávcci – ruvnnu 2 – guokte – vahku siste dán duomu gulahallama rájes.
3. Alimusrievtti ovddas áššegoluid máksá Statnett SF Davvi-Fovsen siidii 31 125 – golbmalogiovtta duhátčuodijaguoktelogivihhta – ruvnnu 2 – guokte – vahku siste dán duomu gulahallama rájes.

Áššis nr. 20-143892SIV-HRET:

1. Árvvošteapmi biehttaluvvo ovddiduvvot Roan bieggafápmorusttega dáfus.
2. Alimusrievtti ovddas áššegoluid máksá Fosen Vind DA Lulli-Fovsen siidii 355 625 – golbmačuodijavihttalogivihhtaduhátguhttačuodijaguoktelogivihhta – ruvnnu 2 – guokte – vahku siste dán duomu gulahallama rájes.
3. Alimusrievtti ovddas áššegoluid máksá Fosen Vind DA Davvi-Fovsen siidii 2 701 961 – guoktemiljončiežačuodijaovttaduhátovccičuodijaguhttalogiovtta – ruvnnu 2 – guokte – vahku siste dán duomu gulahallama rájes.

Áššis nr. 20-143893SIV-HRET:

1. Árvvošteapmi biehttaluvvo ovddiduvvot Storheia bieggafápmorusttega dáfus.
2. Alimusrievtti ovddas áššegoluid máksá Fosen Vind DA Lulli-Fovsen siidii 2 626 875 – guoktemiljonguhttačuodijaguoktelogiguhtta duhátgávccičuodičiežalogivihhta – ruvnnu 2 – guokte – vahku siste dán duomu gulahallama rájes.
3. Alimusrievtti ovddas áššegoluid máksá Fosen Vind DA Davvi-Fovsen siidii 449 375 – njeallečuodijanjealljelogiovcigolbmačuodijačiežalogivihhta – ruvnnu 2 – guovtti – vahku siste dán duomu gulahallama rájes.

(162)	Duopmár Skoghøy:	Lean eanaš oasis ja bohtosis ovttaoaivilis
vuosttasjienasteaddjiin.
(163)	Duopmár Falkanger:	Seammá.
(164)	Duopmár Noer:	Seammá.
(165)	Duopmár Bull:	Seammá.
(166)	Duopmár Kallerud:	Seammá.
(167)	Duopmár Falch:	Seammá.
(168)	Duopmár Østensen Berglund:	Seammá.
(169)	Duopmár Thyness:	Seammá.
(170)	Duopmár Steinsvik:	Seammá.
(171)	Justitiarius Øie:	Seammá.
(172)	Jienasteami maŋŋil celkkii Alimusriekti dán	

D U O M U :

Áššis nr. 20-143891SIV-HRET:

1. Odatárvvošteapmi fámohttojuvvo Statnett SF bieggafápmorusttegiid ovddasvástádusa dáfus.
2. Álimusrievtti ovddas áššegoluid máksá Statnett SF Lulli-Fovsen siidii 34 438 – golbmaloginjealljeduhátnjeallječuodijagolbmalogigávcci – ruvnnu 2 – guokte – vahku dán duomu gulahallama rájes.
3. Alimusrievtti ovddas áššegoluid máksá Statnett SF Davvi-Fovsen siiddii 31 125 – golbmalogiovttaduhátčuodijaguoktelogivihhta – ruvnnu 2 – guokte – vahku dán duomu gulahallama rájes.

Áššis nr. 20-143892SIV-HRET:

1. Árvvošteapmi biehttaluvvo ovddiduvvot Roan bieggafápmorusttega dáfus.
2. Alimusrievtti ovddas áššegoluid máksá Fosen Vind DA Lulli-Fovsen siidii 355 625 – golbmačuodijavihttalogivihhtaduhátguhttačuodijaguoktelogivihhta – ruvnnu 2 – guokte – vahku dán duomu gulahallama rájes.

3. Alimusrievtti ovddas áššegoluid máksá Fosen Vind DA Davvi-Fovsen siidii
2 701 961 – guoktemiljončiežačuodijaovttaduhátovccičuodijaguhttalogiovttá – ruvnnu
2 – guokte – vahku dán duomu gulahallama rájes.

Áššis nr. 20-143893SIV-HRET:

1. Árvvošteapmi biehttaluvvo ovddiduvvot Storheia bieggafápmorusttega dáfus.
2. Alimusrievtti ovddas áššegoluid máksá Fosen Vind DA Lulli-Fovsen siidii
2 626 875 –
guoktemiljonguhttačuodijaguoktelogiguhtttaduhátgávccičuodičiežalogivihhta
– ruvnnu 2 – guokte – vahku dán duomu gulahallama rájes.
3. Alimusrievtti ovddas áššegoluid máksá Fosen Vind DA Davvi-Fovsen siidii
449 375 – njeallečuodijanjealljelogiovcigolbmačuodijačiežalogivihhta – ruvnnu 2 –
guokte – vahku dán duomu gulahallama rájes.